

(Ese la 5 și 20 a fie-cărei luni).

R.-SĂRAT.—ABONAMENTUL 10 LEI PE AN.

ANUL AL X-lea. No. 2 (194) 20 FEBRUARIE. 1893.

ORCHIDEELE. — MACRANTHA.

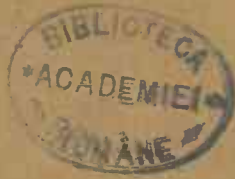
(EXPLICAȚIA ÎN ACEST NUMĂR).

ridi
cel
tór
lor
tei
pri
bã
tru
tat
ca
acc
de
rin
ere
pe

I

Ce
pe
in
cu
d
n
ca
a
e
n
a
s
a
u

n
n
n
t

totă și p'allocurea s'au produs și inundații, ruperi de erezuri etc.

Dacă timpul va continua a fi tot ast-fel de călduros, pământul se va svînta în curînd și ordele și ovësurile se vor putea semăna în «mustul zăpezei» cum trebuie a se face pentru ca isbînda lor să fie mai sigură.

C.

DIN ȚARĂ.

Spitala țerei a făcut o primire din cele mai entusiaste Principelui și Prințesei de România. Serbările s'au urmat dupe programul ce am publicat în numărul trecut.

La balul societății de bine-facere «Elisabela» din sala Teatrului, la 4 Febr., Prințesa purta un frumos costum național român.

Domnița României e de-o gingășie rară; prin prezența Alteiței Sale și prin numeroasele bilete de tombola ce luă, facu ca succesul acelu bal de bine-facere să fie strălucit.

Regretăm că nu s'a putut lua fotografic admirabila vedere generală a sosirei AA. LL. la gara de Nord, din cauza punerii în fața a locomotivei și a fumului ce «se putea» face să nu esă

în acel timp.

Aflăm că d-l Gr. Paucescu, fost ministru al agriculturii va depune zilele acestea pe biroul Camerei, un proiect de lege pentru locmelile agricole, avînd drept basa «meteciajul». Un număr de vr'o 40 deputați au semnat acest proiect de lege cu speranța d'a înlocui p'al d-lui P. Carp.

Proiectul de lege pentru învățămîntul profesional al d-lui ministru al agriculturii a pricinuit, în Cameră, discuțiuni furtunoase. Curentul în Cameră fiind contra lezei pe cătă vreme evreii se vor admite în scolile profesionale, d-l Carp a fost nevoit a primi modificări în sens ca streinii să p'otă fi admiși dar plătind taxe și fără să trecă a cincea parte din numărul total al elevilor.

Balul Societății Presei române, ce s'a dat la Teatrul cel mare în ziua de 5 Febr. a avut un mare succes. De remarcat era mai ales uă orhestră infernală dirijată de unul din caricaturiștii «Gazetei Săténului», care e un adevărat artist violonist; precum și măștile glumețe reprezentînd principalele diare din București și «Gazeta Săténului».

Societatea presei va mai da uă altă petrecere unde vor fi mai multe surprize, precum «bătaia cu flori», care va fi un lucru nou pentru București.

În cursul anului 1892 s'au vîndut în loturi mici aprox. în totă țara 15,623 loturi a 5 hectare. Și adică: în județul Argeș 397, Bacău 39, Botoșani 195, Brăila 301, Bușeu 799, Dâm-

bovița 399, Dolj 1936, Fălciu 552, Gorj 337, Ilfov 855, Ialomița 624, Mehedinți 360, Muscel 83, Némțu 222, Oltu 400, Prahova 29, Putna 160, R.-Sărat 997, Romanati 1575, Teleorman 2111, Tutova 334, Vâlcea 330, Vlașca 2,683.

C.

DIN LOCALITATE.

La 24 Ianuarie s'a făcut alegerea colegiului l-iu de R.-Sărat, în locul rămas vacant prin numirea în funcțiune a d-lui D.-r. O. Blasiuanu. Au fost doi candidați: D-l Ion C. Grădișceanu și C. Iorgulescu. D-l Grădișceanu a fost ales cu 118 voturi, d-l Iorgulescu a obținut 115 voturi.

Alegerea s'a făcut în perfectă linișce.

Îată numirile moșierilor din jud. R.-Sărat cu întinderea lor care s'au vîndut în loturi mici la săteni: în cursul anului 1892.

Salcea 1,163 hectare 9606 metri pătrați în 234 loturi,			
Cremené	420	6276	84
sau Joița	„	„	„
Custura	897	0539	130
Buda cu munții	0	8140	56
Malca-zoia	134	3670	27
Bărășci	604	4931	121
Domir.	46	2727	9
Băbenii	46	2727	9
Măndr.	155	0204	31
Munteni	„	„	„
Gradi-	„	„	„
stea de 1066	„	4070	214
sus	„	„	„

D-l Theodor I. Cartianu, inginer agricol și profesor, și a propus a forma o societate din vechii absolvenți ai școlilor practice de agricultură.

D-l Cartianu, ne trimete statutele și adresa către vechii absolvenți.

Felicităm pe inițiatorii acestei asociațiuni.

Mai tôte holdele de câmp, din județul nostru, numai sunt acoperite cu zăpada topită de căldurile de la începutul acestei luni.

Din probele ce am putut face din căte-va localități, credem că grânele de t'omnă, precum și secărele, n'au suferit. Numai de n'ar alterna acest desgheț cu înghețuri mari.

Comunicația la câmp și munte se face cu mare greutate; o multime de podețe sunt rupte și locurile mai j'ose inundate.

Marea cătățime de zăpadă ce am avut în această iarnă, nu numai în susul Moldovei și Oltenia, dar și în alte regiuni, ne face să nădăduim că vom avea un bun an agricol.

Directorul «Gazetei Săténului» a învederat în cronicile sale agricole de ce, generalmente, dupe erni zăpădoșe urmază ani buni agricoli.

În adevăr, zăpada e uă ingrășămințe atmosferică ce cade gratis pe holdele noastre, cari se fertiliséză prin această mană cerescă; zăpada adăposteșce și fereșce de îngheț plantele ce acoperă; zăpada prin topirea ei umple pământul de re-venela!

D.

MISCELLANEA

CUM SĂ ÎNVĂȚĂ CALUL A TRAGE LA HAM. Să se ție câte-va țile cu hamurile pe el. Să se înhame cu băgare de sēmă cu un cal mai mare, bun trăgaci și blând, la uă căruță trainică. Pe lângă hățuri s'aibă și o funie de care să'l ții fără d'al trage prea mult din hăț. Vizitiul d'abea să'l a-tingă cu biciul, ci mai mult din gură să'l îndemne. Un ajutor pe d'alături e trebuincios pentru a'l îndemna să tragă. Un cēs și mai mult trebuie mânat ast-fel timp

de uă seplēmăna cel puțin. Să nu se sperie cu bătaia cum se practică adesea-ori căci calul capetă naravuri.

TIMPUL RIGUROS a bântuit mai tōtă Europa, lăsând suveniruri rele în analele horticulturii din sudul Franciei mai ales.

UĂ INGENIOSĂ MASĂ-VALIZĂ pentru excursiuni, voiagiuri, etc. e aceia a cărei principale aplicațiuni se vęd în desenele de mai jos. Acastă masă-valiză se constru-ește din lemn ușor, dar tare și aduce mari servicii voiajorilor, arhitecților, desinatorilor, scriitorilor, oficerilor, cari lu-

Masa-valiză.

creză în plin aer. Se mai pōte aplică pentru tir etc.

BĚUTURĂ RECORITORE. Să se topescă 6 grame de cremă de tartru în jumătate de litru de apă clocotită, și apoi să se parfumeze cu cōjă de alămie și zahăr. Când liquidul se răcește, se pōte bea ad-libitum. Acastă bēutură posedă calități diuretice. Pretutindenea crema de tartru este cunoscută ca recoritore. Europeanii ce călătoresc în țeri calde se servesc fōrte mult de acastă bēutură.

UN SFAT. Dacă te mușcă o vespe, cel

mai bun lēc e să tai o ceapă în două și să pui o bucată cu tăetura peste împun-sătură.

PENTRU DEPARTAREA FURNICELOR, se recomandă Busuiocul, a cărui miros le e așa de displăcut în cât fug de se pune prin prejurul lor uă glastare cu busuioc.

FLORILE DE MAC DE CĂMP, adunate cu îngrijire fără capsule și tulpine—cari conțin opiu—sunt fōrte bune pentru cēimri calmante și pectorale.

Un econom român.

Ultimele noutăți de plante potagere.

Cartoful uriaș fără pereche.

umele de «fără pereche,» pe care unii 'l vor găsi fără îndoială cam pretențios, ce noi am dat acestui Cartof de origină în'adevăr francesă, nu e negreșit disproporționat calităților lui. E o rasă de o vegetațiune extra-ordinar de viguroasă, care merită d'a lua loc alături, dacă nu d'asupra, varietăților *Urișe albastre* și *Imperator*, așa de vestite prin enorma producțiune și bogăție în feculă.

În culturile mele și la d-l J. Rigault specialistul așa de cunoscut, acest cartof a atins ca producțiune la hectar (45,000 kilogr.) și chiar a întrecut cu mult cartoful *Imperator* ca bogăție în feculă.

Tuberculele enorme a acestui cartof cântăresc adesea aproape de un kilogram și mai bine; sunt d'o formă frumoasă și rotunjită, cu pielea galbenă și carnea tot galbenă, plină, îndesată; de bună calitate. Se păstrează mai bine ca *Imperator*, acest nou cartof nu are nici o tuberculă cu carnea găunoză, cum se găsește adesea la cele alte rase de mare rodnicie; oi răspunde la toate trebuințele și poate fi utilizat și pentru consumațiune și pentru industrie, dând un rezultat tot așa de profitabil agricultorilor ca și fabricantilor.

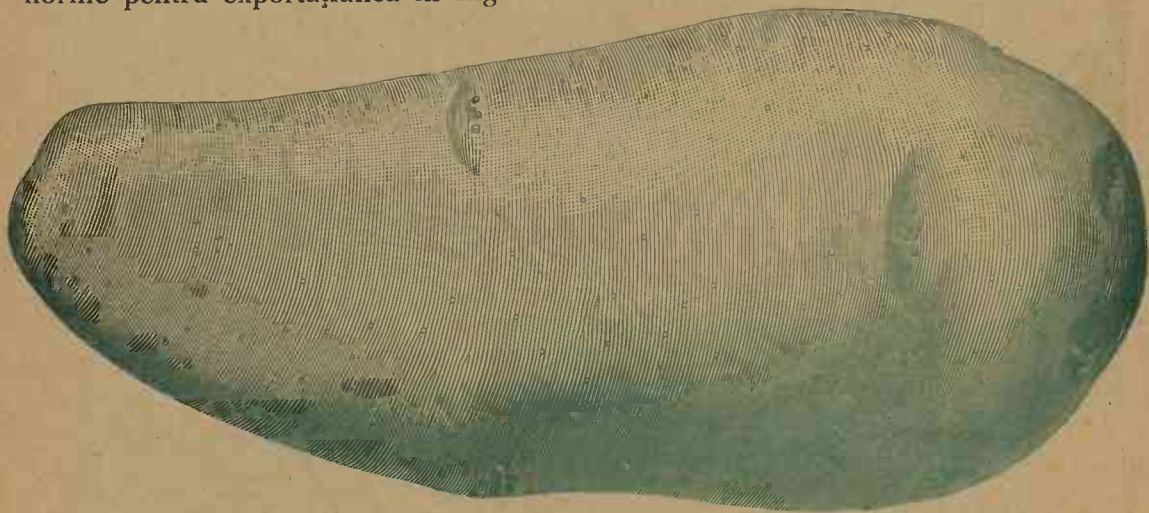
Cartoful uriaș fără pereche.

Cartoful Regele locurilor joase.

Cartoful Regele poldersilor e de-o formă absolutamente perfectă și netedă cu carnea făinosă, ne vine din micul sîn de mare Mont-Saint-Michel, unde începe a se cultiva în cantități enorme pentru exportățiunea în Anglittera.

Frumusețea tuberculelor sale, pre cât și buna lor calitate, face să fie căutate de cumpărătorii ingleji cari le plătesc bine.

Jumătate-timpurie și de-o mare rodnicie, 'l recomandăm cu deosebire pentru țările unde se cultivă cartoful în vederea exportățiunei.

Cartoful Regele locurilor jőse.

Dovlécul balenă.

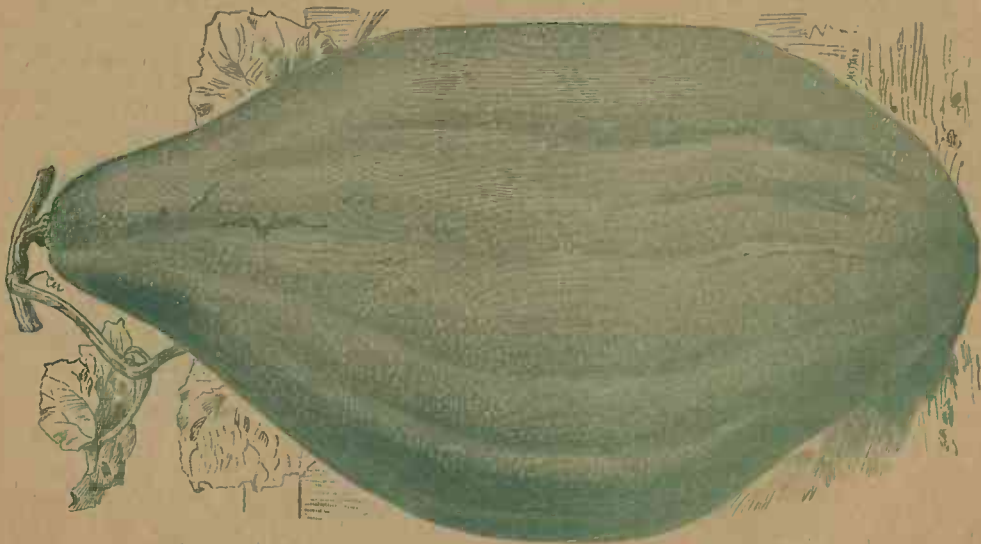
Enorma dezvoltare a fructelor acestei varietăți obținute de subsemnatul, ne-a îndreptătit a da numele de *Dovlécul balenă* acestui mastodont al grădinelor potagere.

Ținând de seria *Maxima*, el dă rőde enorme, cari ating adesea mai mult de

un metru lungime, de o greutate variind de la 40 la 60 kilogr.

Fructele *Dovlécului* acesta au cőja verde cenușie, sunt de formă pântecőse, subțiată la fie-care extremitate și mai ales la partea unde e curpenul. Miezul e plin, de un frumos galben-portocaliu și de eșcelentă calitate.

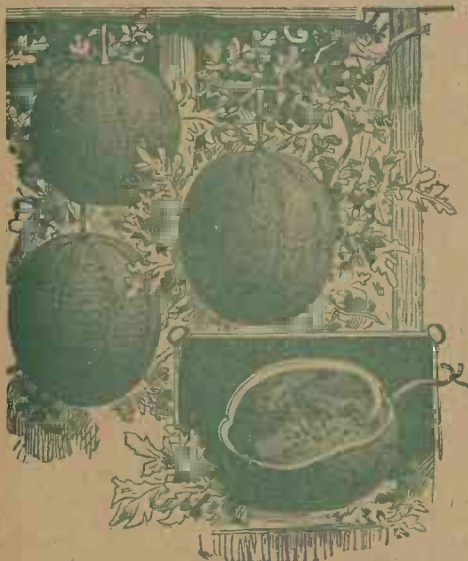
De o főrte lungă păstrare; e o varietate din cele mai recomandabile.

Dovlécul Balenă.

Pepenele verde rusesc foarte timpuriu.

Foarte vèratic. Fructe sferice, verzi-măslinii, cântărind apròpe 2 kilogr. Miez zemos și fraged.

Pepenele verde rusesc foarte timpuriu.

Acest pepene se pòte cultiva bine pe strat de gunoiu pentru a se avea și mai timpuriu, dar nu suferă tăierea curpenilor.

(Va urma).

VILMORIN.

Acrirea porumbului la aer liber.

La ferma scòlei centrale de agricultură și silvicultură de la Herăstrèu s'a făcut anul trecut (1892) o încercare asupra acrirei porumbului în aer liber.

Presa întrebuintată a fost a lui Blunt's.

Scopul acestor rînduri este, nu de a face descrierea mecanismului acestei prese sau a fenomenelor chimice și biologice cărora se datoreșce acrirea; ci numai de a indica și comenta rezultatele obținute.

Trebue a se sci d'inainte că presa a fost ast-fel aranjată în cât nimic nu i se pòte imputa; de asemenea și esecutarea tuturor operațiunilor necesitate, au fost punct cu punct în acord cu principiile tehnice ale înăcrirei.

La începutul lunei August (4—10) s'a pus la presă 40,000 kilograme porumb cosit când spicul era înflorit și după ce s'a lăsat puțin să se pălêscă. Volumul ocupat era de 111.467 m. c. În Noembrie, când s'a început a se da la vite, scăduse la volumul de 59.28 m. c. avènd o greutate de 33138 kilograme, deci aproximativ o scădere în volum de 47.9% și în greutate de 17.2%.

Forma în care a fost așezat nutrețul în presă a fost de *dreptunghiu*.

De jur-împrejurul acestei clăi dreptunghiulare, un strat gros de 0, m. 35 a mucețit din cauza contactului cu aerul. Imediat după acesta, un alt strat gros de 0. m. 50 s'a găsit carbonizat (înegrit) și în fine în miezul clăii, nutrețul avea o culoare cenușie, brună, gust acrișor și un miros plăcut. Acest din urmă e nutrețul perfect preparat și care se consumă cu plăcere de vitele obișnuite cu dînsul.

Volumul de porumb mucețit și carbonizat s'a calculat la 32. 765 m. c. la care trebue să se adauge 4.948 m. c. de porumb mucețit și putred găsit de asupra și dedesubtul preseii, deci un volum total de 37.713 m. c. porumb stricat.

Porumb cenușiu (mieđul) bun de dat la vite, rămâne 21.567 m. c. din 59.280 m. c. Resultă deci de aci o pierdere în volum de 63%.

Acest rezultat se pronunță cu totul în defavorul conservării porumbului prin acrire în aer liber. Dacă același porumb ar fi fost uscat și păstrat ast-fel în clăi, de sigur că pierderile nu s'ar fi urcat la această cifră, chiar în cazul cel mai rêu, când spre esemplu clădirea clăilor ar fi fost vițioasă etc. Sè obiecteză însă că porumbul conținând multă apă, 90%, nu se pòte usca în deajuns și deci împrejurările ne forțeză să'l punem la acrire. Credem însă că acele lungi secete, cu călduri tropicale din timpul verei sunt de ajuns pentru a se usca porumbul cel mai suculent și mai gros la foi și trunchiu. La ferma scòlei de agricultură de la Herăstrèu parte din porumbul cultivat ca nutreț a fost conservat pentru iarnă în stare uscată și uscarea s'a făcut destul de bine și într'un timp nu tocmai îndelungat.

Și nu numai la Herăstrèu, dar și în alte localități cu clima mai răcoroasă am vèđut porumb de nutreț cosit verde și uscat pe câmp minunat de bine. Clima țării nu ni se pare un motiv destul de

întemeiat pentru a se recomanda agricultorilor țării noastre *acrirea porumbului*, căci ea se pronunță tocmai în privirea acrirei.

În ce se atinge de *materiile nutritive* porumbul acrit nu câștigă nimic, ba chiar perde, după cum s'a constatat prin diverse analize făcute de către bărbați competenți.

Ast-fel după experiențele D-lui F. W. Wol *) la stațiunea agronomică din Wisconsin—ale cărei experiențe sunt absolut esacte, judecând după felul cum s'au făcut și după precauțiunile luate—«porumbul uscat pe câmp perde 20.33% materie uscată și 15.55% materii azotoase; iar porumbul îngropat perde 20.50% din materiile uscate și 20.60% din materiile azotoase.

Diferința e mică și în favorul porumbului uscat pe câmp. Alte analize, au dovedit același lucru.

Dacă dar porumbul *prin acrire* nu câștigă nimic nici în materii nutritive, care ar fi motivul ce ne-ar îndemna să acrim porumbul și să nu'l dăm la vite în stare uscată? *Clima* după câte am văzut, *credem că n'ar fi un motiv puternic*. Că porumbul acrit este consumat cu poftă de către vite și că printr'însul *înlesnim și consumarea altor nutrețuri*, este adevărat; dar dacă s'ar face o socotelă de câștigul realizat ast-fel, s'ar constata, de sigur, că el va fi cu mult mai mic de cât atunci când am da vitelor, o cantitate de porumb uscat egală cu cantitatea pusă la acrire. Perderea de 63% e prea mare și nici un alt fel de conservare a porumbului în stare uscată, fie el cât de primitiv, nu credem să dea o pierdere mai mare, nu de cât 63%, ci de cât 50%.

Întemeiați pe cele de mai sus putem dice că: *acrirea porumbului la aer liber nu este pentru țara noastră și că ea e avantajosă numai acolo unde clima nu permite uscarea porumbului fără o pierdere mai mare de cât cea suferită prin acrire*.

P. E. MIHĂESCU.

*) Citat de D-nu N. O. Popovici Lupa—agronom asistent al stațiunii agronomice de la Herăstrău în publicațiunile stațiunilor agronomice din 1891—la pag. 16 «Porumbul de nutreț uscat și acrit».

Mami mele!

De ai fi tăcut tu dragă mamă
Și n'ai fi plâns cu atâta foc,
Mi ai fi lăsat o mângăere
De n'ai putut să 'mi dai noroc!

De nu plângeai la capul meu,
N'ai fi îngrozit pustia morțe,
Și nu m'ar fi lăsat din ghiare,
De nu-ți auzea jalea poate.

Cu lacrimi blânda-ți bucurie
M'a strâns la sîn în viață iar
Râdeai, plângeai de veselie
Iar eu oftam, oftam amar!

Eu care-am tot urât cu lacrimi
A nașteri mele 'ntâmplare,
Și te-am făcut adese mamă
De chinul meu răspunzătoare.

Oh! cât ai fost de rea cu mine
Prea bună mamă de-ai trezit,
Din pacea morți iar la viață
Amarnic susțelu'mi sdrobotit.

Când jalea ta din pacea morți,
Imi dete a vieți reci fiori,
Am blestemat cu ură mamă
Că m'ai născut de două ori!

ANA CIUPAGIA.

INSTANTANEE LITERARE.

BADEA PLETEA.

Bebutul și l'a făcut în «Românul literar» din 1890. De un mislicism cum nu s'a mai văzut în literatura noastră. Pasionat, dar nu e sêlbatec. Problemele vieții îl încurcă și căutând să le deslege le încurcă mai rău. De un scepticism imposibil de vindecat, Pletea nu are nici o cîrdă care să nu rêsune trist și a pustiu. Pretulindenea negru și iar negru; care-l face ca de multe ori dânsul să aibă și note crude. Nu se revoltă mai nici odată, constată dar nu acuză. Sunelele macabre ce le scôte din lira lui au ceva particular ce te atrage să le ascuți. E original în multe producțiuni de ale sale și a știut să se sustragă ori-cărei influ-

ențe, ne înregimentându-se în nici o scôlă. Dacă Badea Pletea și-ar îngriji forma — pe care o cam maltratază — dânsul ar putea și pus alături cu Coșbuc și G. din Moldova. Limba cam moldovenescă, nu lipsește a fi poetică și stilul colorat și plastic. De o lene turcescă Pletea n'a scris tocmai mult, dar puținul ce e înprăștiat în diferite diare și reviste îi precize un viitor din cele mai frumoase.

Badea Pletea în literatură, Corneliu Budu în viața de fôte dîlele, e un tip fôrte ciudat: între binomurile, cosurile și logarilmele facultăței de matematici al cărui licențiat dânsul va și la primă-vară, el își mai prepară și esamenele de drept și după ce obosit de transcrierea unui proiect de lege de o lungime interminabilă — căci dânsul e secretar de secție la cameră — mai are timp să așlernă slove negre pe hârlie albă pentru «Revista Nouă» a d-lui B. P. Hasdêu, publicație unde s'a oploșit de o bucată de vreme.

Iată una din bucățele lui Pletea:

CUCUVAIA.

Sub cea salcie pletosă
Legănată 'ncei de vânt
Sus pe muchia crucei rósă
Semn îngustului mormânt,
Cucuvéna zgrebulită
Și cu glasul răgușit
Din răchita 'mbătrânită
Vine după asfințit,
Și cu cântecu-i de jale
Până după cântători,
Țipă 'n dél și țipă 'n vale
La 'noptații trecători:
«Cuc-c-cuveu
«Cuc-c-cuveu!....
«Nu mai trece cu mândrie
«Ori cu capul în pământ
«Treci de geaba,—c'ar să vie
«Lumea 'ntrégă 'n âst mormânt
«Unde-s-eu
«Unde-s-eu!....
«Știu c'ai voi să fugi departe
«Te-a 'ngrozit îngustu-i fund
«Dar n'ai unde 'n ori-ce parte
«Dâmbul lume-i tot rotund....
«Inainte 'n fuga mare
«O s'apuci și-i fugi tare
«Spre apus ori răsărit!
«De prisos..., acéstă cale
«Vine iar prin altă vale
«Tot de unde-ai fost pornit.
«Stăi aicea, stăi mereu
«Și ascultă cântul meu:
«Cuc-c-cuveu
«Cuc-c-cuveu!...

MIHAIL CANIANU.

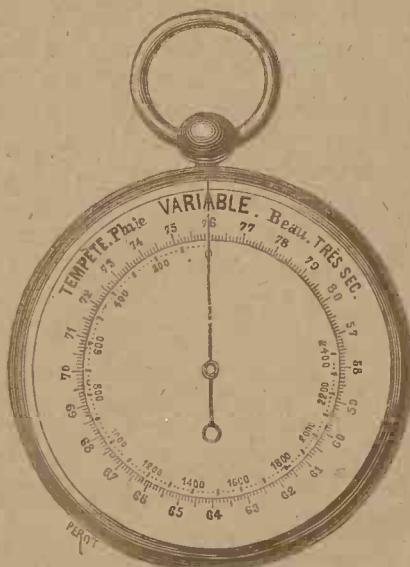
† A. REDIER.

Donfratele nostru Gaston Tissandier, redactorul șef al revistei de științe *La Nature*, vestește decdarea unui dintre cei mai distinși constructori franceși, D-I Anton Redier, născut la Perpignan la 25 Decembrie 1817 și decedat în Paris

Barometrul corespondenților Biuroului central meteorologic din Paris.

la 30 Decembrie 1892. Biografia ce îi face e plină de laude asupra invențiunelor sale. El e descoperitorul césornicelor cu deșeptător și barometrelor aneroide, și perfecționatorul atâtor instrumente de césornicărie. Fu membru al juriului Expo-

Barometrul de buzunar măsător al înălțimelor.

siției din 1878 din Paris. D-l Redier, model de soț și tată, lasă 14 copii. D-na Redier trăește și se consolază vădind că fii săi ocupă cele d'intei ranguri în medicină, armată și industrie.

Redier ca om de inimă, se interesa mult de avîntul «Gazetei Sătenuului», și cetitorii noștri au articole d'ale lui Redier.

Barometrele pe care abonații «Gazetei Sătenuului» le au numai cu 14 lei și césornicele de adevărat aur (iar nu aurite) pe cari le vom da ca premiu cu totul gratuit or-cărei persoane care ne va face până la finea lunii Februarie cel puțin 12 abonamente, sunt datorate lui Redier marele deslegător al atâtor probleme științifice și industriale. D-l Tissandier publică în No. de la 14 Ianuarie 1893 al revistei sale lista lucrărilor lui Redier, care e foarte lungă.

Lui Redier 'i se datorază construcțiunea celor mai perfecționate césornice, barometre, termometre, anemometre, pluviometre, higrometre, electrometre, balanțe etc.

Era un mare patriot și e istoric faptul că în timpul resbelului de la 1870 fabrică și dădu în câte-va zile 500.000 de ace de puști Chassepot.

X.

ECONOMIA CASNICĂ.

ai ales iarna ne produce multe stricăciuni în lucrurile necesarii menajului, și cu deosebire în alimente. Multe lucruri din cauza înghețului se strică, așa că nu mai pot fi utilizate. Din fericire sunt și remedii.

Așa dacă se întâmplă ca oule, până să se ia din cuibare, să înghețe, le putem desgheța foarte ușor punându-le în apă

rece și după o ședere de cât-va timp le putem întrebuința.

Mai este încă un procedeu care 'l recomandă *le Poussin* și care merită atențiune: Se pune apă rece într'un castron și se adaogă doi pumni de sare de bucătărie; când sarea va fi topită se pune oule înăuntru.

După cât va timp se pot întrebuința aceste ouă ca și cele prospete.

Iată un nou metod de a conserva sparanghelul și pe care 'l cred bun de a 'l împărtași me-

nagerelor care doresc a avea în timpul iernei sparanghei verde.

Se prepară mai înteu o cutie de lemn atât de mare, cât sparanghel ce voește cine-va să conserve.

Se pisază cărbuni de lemn, bine uscați. Se ia sparanghel prospăt, dacă se pôte atunci cules, se pune fie-care coddă cu secțiunea pe o placă de metal înroșită în foc, și se ține atâta până se carbonisază. apoi se învelește fie-care vârf de sparanghel în hârtie subțire (sau de mătase) și se așază în cutie așa ca să nu se atingă unu cu altu având grije mai înteu de a așterne un rînd de praf de cărbuni. După ce am așezat un rînd de sparanghel punem iar praf, și procedăm tot așa până vom umplea cutia. Terminând o vom închide ermetic.

Se întâmplă de multe ori bucatele sărate sau din neglijență sau din neștiință, pentru a ale putea îndrepta se pôte întrebuința următorul procedeu:

Se ia un șervet curat sau o bucată de pânză de in și se pune de asupra ôlei, peste pânză punem o mână de sare și se ține cât-va timp, gustul sărat din mâncare dispore. Să observăm însă că în acest timp bucatele să fie pe foc și deja fierte.

Iată locul de naștere al diferitelor vegetale ce întrebuințăm:

Varza se pretinde a fi originară din Siberia.

Țelina provine din Germania.

Cartofii au luat naștere la Peru.

Ceapa în Egipt.

Tutunu este indigen din America de sud.

Meiu a fost descoperit pentru prima ôră în Indii.

Lămâia este originară din Asia.

Orzu provine din America Septentrională.

Secara din Siberia.

Pătrunjelul a apărut în Sardinia.

Flórea sórelui a fost adusă din Peru.

Gutuul este originar din Creta.

Părul este indigen din Egipt.

Hrénu provine din Europa meridională.

Spanăcu vine din Arabia.

Mai adesea-ori apa prinde miros stând în puțină. Pentru a nu mai avea acest miros displăcut e bine ca mai înainte de a turna apa, puțina s'o uscam așa de bine pe lângă foc în cât să fie fierbinte și pe urmă putem să o întrebuințăm, făcând din nou aceiași operație când schimbăm apa.

Un mijloc de a face brânză din cartofi care e tot așa de bună ca și brânza de lapte.

Se aleg cartofii cei mai mari și galbeni. Acești cartofi se pun la fert într'un vas mare. După ce au fert bine și s'au răcit se scóte pelița și se frécă bine într'un vas de lemn până când se face un fel de aluat. La cinci oca din acest aluat se pune o oca de smântână și sarea trebuinciosă pe urmă se amestecă și se frécă bine. Când sunt de ajuns frecate se acoperă și se lasă să stea așa trei sau patru zile

după care timp iar se frécă și se pune în niște coșuri ca să se scurgă zăma pe urmă se pune să se usuce la umbră și se așeză în borcane sau puline unde rămâne 15 zile. Brânza atunci este gata și bună de mâncat dar cu cât această brânză este mai veche este mai bună.

Acest fel este mai preferabil celor lante pentru că are avantajul de a nu se usca nici strica și iuși, numai să fie conservate în vase bune și la loc uscat.

Când vrea cine-va să aiba brânză mai bună pune patru oca de cartofi și două de smântână iar când vrea să aiba și mai buna atunci pune două oca de cartofi și patru de smântână.

SPERANȚA FURTUNĂ.

SILHUETE ȘI PROFILURI.

ION N. ROMAN.

Unul din copii cei buni ai museilor. N'a știut însă să se sustragă influenței lui Eminescu. Roman debută, ca elev de liceu, prin o poezie intitulată *Trădarea*, făcută în tovarășie cu d-l Bonifaciu Ghiorghian, și care fu găzduită de *Albina* lui Chernbach din Botoșani. Mai târziu redactor la *Liberalul*, dânsul publică și acolo multe versuri frumoase, ca *La padure*, *Mezul nopții*, *Lasă lumea*, etc. În 1886 începu să devie colaborator activ al *Convorbirilor literare*, unde Roman și publică vr'o 20 din poeziile lui cele mai bune. Fond poetic, dânsul nu spune nici odată lucruri banale. Nu șciu cum, poezia lui e dulce și de o duioșie, care-ți merge la inimă. Când îl citești parcă a'i voi să zici că tot așa simți și tu. Natural și nici o notă forțată, de și în *Ultima iubire*, una din poeziile lui frumoase, Roman găsește în *Durere* o plăcere colosală. (?) De un pesimism rafinat care își are însă obârșia în optimismul cel mai pur. A avut a suferi mult și de aceia nota acesta elegiacă, din *Durere*, în care se teme că va perde pe singura sa tovarășe «*Durerea*». Vers foarte musical, ritm eminescian, rime în tot-d'auna bogate și formă corectă. Plastic și limbă energetică une-ori.

E la mijloc de calea muntelui Parnas, totuși are deja un nume respectat și a-

preciat în literatură, sușul nu-i va fi greu și într'un viitor mai mult sau mai puțin depărtat va plana în regiunile eterice ale frumosului și ale artei.

Un manual de poetică ori o antologie, ar avea de ales și găsit ceva bun și artistic de la el, care să servescă elevilor și publicului ca model.

Iată o poezie de Roman :

ZILE DE TOAMNĂ.

Bate vântul, frunza cade
Vestejită de pe ram,
Norii se 'ntind pe ceruri
Plóia 'ncet lovește 'n gém ;
Sórele pieziș trimete
Dintre nori razele reci,
Și pășește aceiași cale
Ce-a pășit'o veci de veci;

Negura diu văi se 'nalță
Către ceru 'ntunecos
A pădurilor podóbă
Așternutu-s'a pe jos;
Buciumul nu mai răsună,
Câmpurile sunt pustii,
Nu se mai zăresc pe dâmburi
Cârdurile de copii;

Valurile de pe gârlă
Se isbesc și se frământ:
Tomna tristă, mohorită,
Se pogórá pe pământ!
Bate vântul sórtei rele,
Vânt amar dogoritor,
Și cu dânsul călătóre
Se duc basme de amor;

Ochii mei, două isvóre,
Ađi au încetat de plâns,
Și s'a prefăcut în ghiată
Focul ce 'l credém nestins ;
Zac dorințele-mi nebune
In al inimei sicriu ;
Nici nu-mi pare réu că's mórte
Nici nu vréu să le mai știu ;
A 'ncetat al tinereții
Nesfârșit și dulce cânt
Și s'au stins a mele visuri
In întâiul lor avént ;
Traiu-mi pare lung și rece,
Fără noimă și pustiu :
Sosesc dîlele de tomná....
....Nu mai plânge, e târđiu !

MIHAIL CANIANU.

TABLOUL D-lui BRAMTOT.

Dn categoria tablourilor de gen expuse la salonul din Câmpiele-Elisee din Paris, am observat un subiect patriotic de valoare, pe care l reproduc prin gravura de mai jos.

Sufragiul universal, pânză de d. Bramtot, e o scenă de moravuri moderne franceze, unde artistul dă dovadă de o mare îndemănare și de o compozițiune inspirată prin un spirit viu de observațiune.

Mobilierul sălei de vot e foarte simplu, poate mai simplu ca în România, dar persoanele ce l animază au toți poza și ex-

presiunea de circumstanță pentru solemnul act ce împlinesc. Alegătorii intră cu copii, bastoane, umbrele, adică contrariul de cum e în România.

Președintele biroului primește cu complență, stând în picere, buletinul lucrătorului în haine de Duminică. Un am-ploiat ținându-și ghiozdanul său de probe, și așteptă rindul, gânditor, pre când niște burghezi se reintorc cu o fetița care privește curiosă, o ultimă dată, egalitatea omenilor înaintea acestei urne suverane.

R.

O votare de deputat.

GAZETA SĂTĂNULUI

DE VYVOTI
 ILUSTRATA PENTRU TOTI.
 ALYADAMA

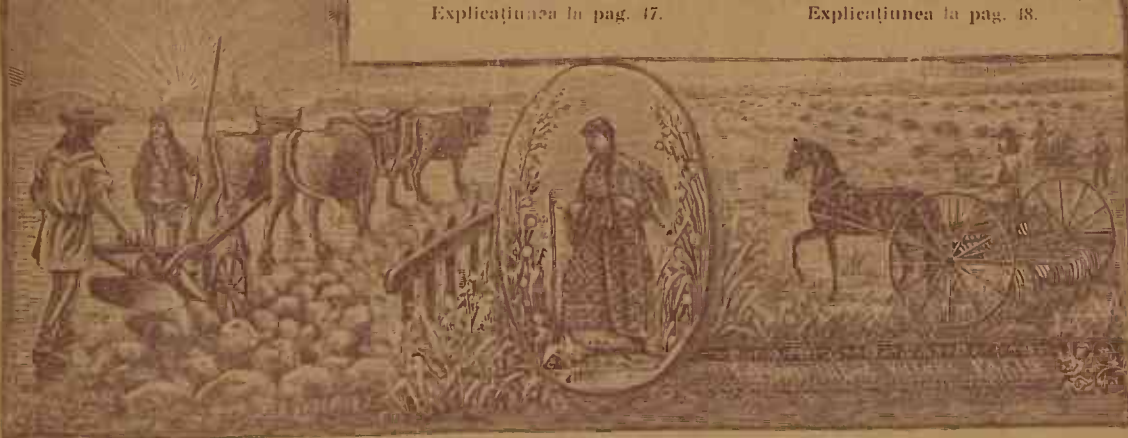
PAPAYER
 GLAUCUM VAR. TULIPA.

Explicațiunea la pag. 47.

TAGETES
 PATULA NANA VAR. LA LÉSION D'HONNEUR.

Explicațiunea la pag. 48.

A se adresa tot ce privește Redacția și Administrația: C. C. DATCULESCU, Directorul proprietar și fondator al «Gazetei Săténului», R.-Sărat.

ABONAMENTUL 10 LEI PE AN.

CRONICA AGRICOLA

agricultorii sunt destul de voioși, căci acum ved că cerealele semănate astă toamnă n'au suferit—mai nici unele—în timpul erno și au început a vegeta. Acesta se datorește zăpedei care a acoperit, îndestulător, grânele și secărele, mai tôte intrate în iarnă puțin dezvoltate. Dacă ar fi lipsit această mantie fertilizătoare și feritoare a holdelor noastre, cum gerurile au fost intense și am avut și alternări de desgheț cu îngheț, cele mai multe ar fi fost rărite și nimicite.

Din șcirea ce priimăm, din câte am văd și cercetat, ne-am format opiniunea că aproape în tötă țara cerealele de toamnă se prezintă destul de frumos și d'ajuns de dese. Sunt, negreșit, eșecțiuni, dar din puține localități ni se dau vești mai puțin îmbucurătoare. Unele șciri, de și de la persoane de tötă încrederea, ni se par cam pesimiste; ast-fel e aceia ce ne vine de la șcöla de agricultură de la Hereströu pe unde, deși grâu n'a suferit întru nimic, dar secara e în mare parte compromisă. Acesta ne miră căci e știut că secara e mult mai rustică ca grâu.

Colza în mare parte e foarte rarită. Sunt, însă, localități, precum pe lângă Mărășești, unde am văd'ö foarte desă și dezvoltată.

Mai în tötă țara zăpada s'a topit și e destul de cald. Prin nordul Moldovei holdele tot mai sunt, în parte, acoperite.

Pretutindenä pământul e plin de apă și numai pe locuri în pânți am văd plugurile brăsdând. De sigur, dacă nu va ploua în ultima săptămână a lunii Februarie, în multe părți din mijlocul țerei se va putea ara și semăna.

Se șcie, în clima câmpiilor țerei noastre, cât e de bine să se semene ördele și ovșurile în «mustul zăpedei» și cum această timpurietate tot d'auna dă recolte superioare. Deci plugarul prevădător nu trebuie să perdă uă singură zi. De îndată ce pământul se pöte ara, să semene fără tönä; iar dacă e mult de semănat să prefere a nu mai ara a doua oară întorsurile făcute, de cu toamna pentru oarđe, ci să semene și să boronască bine în sens invers arătorei; căci la noi primăverele sunt scurte și secetöse și ö holdă semănată numai cu ö săptămână înaintea alteia, lesne se va deosebi când va veni epoca secerei.

E foarte adevărat că suntem încă în erno, dar zilele s'au mărit, pământul s'a încălzit și nu multe zile ne despart de primăvară și... erno

și a făcut destul gustul, pentru ea să mai avem temeri că pământul va mai putea îngheța alt-fel de cât foarte superficial. Cei mai cu temere n'au de cât să semene la ö mare adâncime, lucru foarte înlesnicios cu mașinele în rinduri cari depun sēmēnța în pământ, cum sunt «Havanele» cari sunt cele mai perfecționate sēmētöri inventate până ađi.

Cum s'a împimăvărat destul de curînd, timp va fi destul pentru a se semăna multe örde.

Am dori a nu se prea abuza, ci a se lăsa ö bună parte din pământurile destinate culturii plantelor de primăvară, pentru cele cari îndröptă locul și vilele: vorbese de plantele de nutreț, cum e Mohorul verde uriaș de California, Porumbul de nutreț uriaș «Dinte de cal», și alte plante furagere, cari mai au și avantajul d'a nu se recolta ö dată cu grâu și örđul.

La câmp, aceste plante să se semene fără temere în a doua jumătate a lunii Martie, ca de la 1 Aprilie să numai avem de semănat de cât porumbul cultivat pentru böbe și care—fără îndoială—cel mai bun și rentabil e adevăratul portocaliu.

Cu trecerea în a doua jumătate a lunii Februarie să nu uile cei din despăduritele regiuni a le câmpiei, d'a semăna câte ö întindere öre-care cu sēmēnță de salcâmi de pădure, pentru procurarea «puștilor», așa de trebuincioși pentru mici împăduriri și adăpostiri. Cum pământul e umid, în acest an, la mare adâncime, e foarte bine a se planta tötă salcâmi nu prea bătrâni de cari dispunem în astă lună. D'asemenea să nu nităm plantațiunile și sēmētöurile de făcut prin grădini.

La podgorii lucrul viei se va începe în această a doua jumătate a lunii. Unele vițe au cam fost atinse de ger.

Alegerea sēmētölor, adică cele mai curate și brobonate böbe de örđ, ovș, agricultorul cu prevedere a făcut'ö de cu iarnă și sēmēnța bine triolată e deja așezată în saci. Tot ast-fel și cu böbele din mijlocul celor mai nedegenerați și bine copti știuleți de porumb. Dacă töte aceste pregătiri, precum și a instrumentelor și mașinelor agricole, sunt deja făcute din iarnă pe îndeletnice, rezultatele ce vor da vor fi mult mai bune. Aceiași lucru spunem și pentru alegerea celor alte sēmētö, pentru dresul materialului agricol, cărățul gunoiului la câmp, încheerea socotelelor, facerea învoeelor, angajarea personalului etc.

În porturi încă nici ö mișcare, nici ö urcare a prețurilor cerealelor. Dunărea—cu a cărui desgheț, începe și activitatea orașelor de porturi—e deschisă și înrbura sa apă duce la mare ultimii sloiuri. Vapöarele între Brăila Galați vor începe a circula la 24 Februarie, de când vor începe și cele alte vase plutitoare a veni în Galați și Brăila.

Acum începe activitatea și la țară și în șeheli și cei mai cășcigați vor fi—ca tot d'auna—cei ce, cu chibzuință, nu perd timpul.

C. C. D.

CRIZA A GRICOLĂ.

De criză agricolă vorbește totă lumea care se ocupă de chestiile economice ale țerei noastre și sub criză agricolă se înțelege felurite lucruri: Unii socot că e criză fiind că a căzut prețul cerealelor; alții, pentru că pământul dă acuma mai puțină rodă la hectar și de mai proastă calitate, de cât mai înainte; alții găsesc că-i criză căci ni s'au închis granițele atâtor țeri sau cel puțin ni s'au îngreuiat condițiile de exportare a cerealelor și a vitelor, și încă multe alte păreri mai sunt și toate nu fără a avea ore-și care dreptate fie-care. Deosebirea însă e între mine și alții că eu socot că e o criză mult mai adâncă și care numai se manifestează ba în cutare, ba în cutare ipostas, fără însă a se arăta tuturor sub adevărata-i și înspăimântătoare-i mutră; fie pentru că unii nu pot sau nu vor să vadă adevărul gol și-l preferă deghizat sub cutare sau cutare mutră.

Intăra primejdie e că pământul nostru se sărăcește și pe și ce merge și din ce în ce producerea e mai slabă și în privința calității și a cantității. Acestă prăpădenie a pământului care-i în mâna țăranilor mici proprietari de la 1864 încôce, cât și a celui din mâna răzeșilor, precum și cel ce e în mâna explôtatorilor mici (ca arendași sau proprietari pe mai puțin de 150 sau 200 de hectare) nu e vre-un lucru extra-ordinar și se înțelege foarte ușor. Acești proprietari sau arendași mici n'au mijlocele pentru a lucra pământul cum se cuvine, adică după cerințele agronomiei științifice.

În adevăr ian să vedem ce vrea să zică agricultură științifică și pentru acesta ne vom baza pe Liebig. Acest mare chimist german ne spune în «Răvașele sale despre chimie» că mai toți proprietarii se pörtă cu pământul lor ca și unul care ar avea o vacă de la care ar mulge lapte pentru dânsul sau pentru vîndare și în loc de a da vacii în schimb hrană din care

să-și repareze pierderile suferite și să aibă deci de unde da și mâne și poimâne alt lapte, i-ar da să mănânce numai și numai bucăți de carne tăiată de pe trupul vacii însă-și. Firește că aplicând asemenea sistem la vacă curând și-ar vedea cuminenția pedepsită cum se cade, căci vaca i-ar dice rămas bun! Cu pământul însă merge mai ușor pentru că el n'are cum dovedi alt-fel că-i mort, de cât ne mai dând ródele ce dădea mai în'ainte. Iar proprietarul pământului se mîngăe dând vina ba pe secetă, ba pe taxele vamale streine, ba pe stricarea ómenilor etc. lucruri firește în mare parte adevărate, dar cari nu-s totu-și adevărate rădăcină a rēului. Nevoia, acest monstru care nu vrea să știe de nimica, silește pe micii proprietari să scóla cât vor putea mai mult din pământul lor și asta cu cât mai puțină cheltuială cu puțință. Însă dacă se împutinéză cátimea de materii hrănitóre în ore-și care proporție, atunci pământul nu mai póte fi roditor de la sine. Mai mult chiar dacă i se lasă timp să se odihnescă (ca pãrlógă sau tolócă) prin această nu póte căpăta părțile minerale ce-i lipsesc, căci din aer prin ajutorul plantelor ce cresc și puțrezesc în parte pe dânsul sau sunt în total îngropate prin așa numita îngrășere verde, pământul e numai silit să dea de la mai mare adâncime și în mai mare cátime din materiile hrănitóre trebuitóre plantelor ce se cultivă pe dânsul. Firește că nu e mai mare procopselă dacă se lucréză pe același pământ rînd pe rînd (dupe sistemul rotației) felurite plante, căci odată ce din pământ se iau unele substanțe absolut necesare pentru o plantă sau pentru toate și i se lasă numai atmosfera ca loc de unde să-și întregescă materiile trebuitóre pentru o recoltă bună (și când dic atmosfera se înțelege că dic că nu-i mai mult dacă se lasă și un an paragină sau se samănă îngrășere verde: trifoiu etc). apoi pământul tot va merge sărăcind. Póte ar crede cine-va că face cine știe ce mare lucru îngrășind pământul cu gunoiu; dar cercetările multor agronomi și în special ale lui G. Ville din Belgia, au arătat că gunoiul lucréză numai prin apa ce cuprinde și foarte puțin prin cele-l'alte elemente, iar întru cât lucréză prin materiile amoniacale ce cuprinde, asta folosește pentru câți-va ani dar silind pă-

mântul să-și dea mai repede din materiile minerale ce are, grăbim numai sleirea lui și de la o vreme cu tot gunoiul ce-i vom mai da tot nu va mai rodi nimica. Tote sistemele de care am vorbit până aici se reduc la comparația atât de minunată a lui Liebig, că se taie din carnea vacii spre a o hrăni iar laptele se ia și se consumă. Și ceea-ce e mai urât: *dacă lipsește numai una din substanțele neapărat trebuitoare apoi nici cele-lalte nu sunt de vre-un folos*.

Apoi un pământ care nu mai e în stare de a da rode fără de îngrășeri se poate privi ca un pământ sterp și care poate rodi numai prin mijloace artificiale. *Până la un punct* se poate asemăna asemenea pământ cu un om care nu mai e în stare a munci fără excitante (alcool, cafea etc.) dar dacă pentru om această stărcere se sfârșește cu mărtașa individului, pentru pământ se sfârșește cu nerodirea absolută, cum vedem în atâtea locuri vestite prin rodnicia lor în anticitate și aslădi reduse la rangul de deșerturi neroditoare.

Prin urmare cât despre neînălțurata distrugere a rodniciei pământurilor lucrute de oameni fără capital îndestulător, numai încapă îndoială. Mai rău e că mai toate lucrurile ce s'au propus pentru a aduce mântuire din această stare de lucruri nu sunt de loc nemerite. Nici aședarea bucățelelor mici una lângă alta, nici formarea de asociații între proprietarii mici nu aduce și nu poate să aducă nici un folos.

Rămâne să vedem dacă nici marea proprietate nu ar putea să se lupte cu aceste rele. *Din nefericire, nici ea!* Și iată pentru ce. În adevăr marii proprietari pot face agricultură științifică, adică pot aplica de pildă sistemul lui G. Ville etc. prin urmare *pot da în'apoi pământului tot ceea-ce i se ia în fie-care an* și deci nu numai că prin ajutorul îngrășerilor minerale pot ținea rodnicia pământului pe loc sau o pot chiar urca până la un maximum, pot întrebuița și îngrășerile amoniacale și azotoase cari biciuesc pământul și-l încordază până la maximum de rodire cu puțință, dar și ei au o piedică așa că și din partea acesta pământul amenință a fi rău lucrat și deci Europa e amenințată a fi părăsită de tot în privința agricolă.

Să arătăm și această piedică:

Pricina de căpetenie e că marii explorați agricoli stau față cu cei industriali în poziție mai slabă.

Industria are în mașini și în împărțirea muncii mijloace a tot puternice pentru a putea produce mult cu puținii muncitori. Cam așa merg lucrurile și în agricultură, căci de pildă introducerea mașinilor și a îngrășemintelor minerale etc. au scăzut în Anglia la $\frac{1}{2}$ cheltuelile de producere ale cerealelor. Dar... cu toate acestea agricultura Engleză e silită să plece stégul în'aintea concurenței ce-i fac Americanii, Rușii, Romârii, etc. pe când industria Engleză ține încă pept și mai pe sus de cât a tuturor celor-lalte popore și asta cu toate că plătesc mai mari salare de cât la cele-lalte popore și e mărginită prin legile asupra fabricilor. Întăiu și 'ntăiu nu trebuie de uitat că mașinele agricole trebuie să lucreze numai un timp foarte mărginit pe an, iar cea mai mare parte de timp trebuie să stea de gēba pe sama ruginei și a deprecierei ce urmăzează dacă în răstimp se născocēște vre-o mașină mai bună sau se face vre-o perfecționare la cea veche... În industrie nu e așa, ci mașinele pot lucra ziua și noptea tot anul, în cât și scot banii mult mai repede.

Aste pagubi caută agricultorii să le acopere plătind salare mai mici. Dar aici are lucrul clenciu, muncitorii agricoli ne mai fiind, ca mai în'ainte, legați neapărat de pământ, se duc la orașe și caută loc în industrie, unde li se plătește mai bine. Pe de altă parte agricultura cere la unele timpuri un spor foarte mare de brațe (de pildă la secerat, la cosit, la scosul cartofilor etc.) așa că trebuie aduși muncitori din țeri mai rămase în urmă și să li se plătescă mai bine de cât celor de loc, ceea-ce înăsprește și mai tare pe muncitorii localnici agricoli și-i face să se ferescă și mai mult de a lucra la proprietarul local, iar dacă nu pot duce la capăt cu bucățelele lor de pământ, în loc de a se preface în proletariat agricol alergă la orașe ori trec peste graniță și chiar în America, unde pot sau și închipse măcar că vor putea trăi mai ușor și nu ca proletari, ci ca mici proprietari. Mai e și alt-ceva acei muncitori agricoli cari rămân pe loc sunt prea neluminați pentru a putea întrebuița mașinele agricole, de aice dese stricăciuni și pagube. Cercul e vițios: Concurența streină a

Rusiei, Americii, Indiei, Australiei etc. scoborâ neîncetat prețul cerealelor; pământul prin cultură fără îngrășăminte chimice se secătușce și aratul adânc, gnoirea, îngrășările azotoșe, sărurile amoniacale etc. numai grăbesc secătuirea în acid fosforic și alte substanțe cari se tot iau fără a se mai da înapoi pământului. Deci se cere cultură intensivă: îngrășări de tot felul științificește, pe baza analizei celei mai conștiințioșe a pământului și așa cum cere planta care e vorba să se cultive; se cer mașini foarte variate și cari se pot întrebuința numai puțin în fie-care an și tot se cer lucrători agricoli deștepți, cari să pôtă lucra cu mașinele și să știe a se lăsa de rufină în modul de a îngriji de semănături — dar tot o dată dezvoltarea societății face peste puțin de a avea asemenea lucrători sau dacă se pot avea costă prea scump și deci nu pôte eși folos din întreprinderea agricolă. Iată stânca de care se isbește agricultura în totă Europa și care are drept urmare, în Anglia de pildă, părăsirea metodelor științifice și prefacerea pământurilor cultivate până acuma cu grâu în pășuni. Costă mai puțin și aduce folos mai mult, căci pentru cultura acésta neștiințifică nu se cer lucrători deștepți și deci scumpi 1].

Iată pentru ce și la noi merge așa de greu cu introducerea agriculturii științifice. Proprietarii vęd foarte bine folóșele

1]. Pe lângă cele lalte greutateți mai iată una pe care o arată foarte bine A. Thaer (în cartea sa intitulată: *Principii de agronomie rațională* Berlin 1853) citat în „*Dieländliche Arbeiterfrage*”, după scrierea rusescă a lui Kablukow pag. 130^a. Întrebuințarea muncii la agricultură e mult mai grea de cât în manufactură și în fabrică de óre-ce munca de cheltuit pentru un singur product cele mai adese ori ocupă numai o mică parte din durata întregii produceri și cel mai mult timp să lase să lucreze numai puterile naturii, — și la urmă înră-și se amestecă munca omenescă pentru a culege ródele cöpte. În fabrică însă e alt-fel: acolo lucrul e neînterupt și cutare sau cutare product trece din mâna unui muncitor într-altuia până ce ese curând gata. De aceea agricultorul pentru a putea întrebuința fără întrerupere puterile sale muncitore trebuie să facă mai multe produse și felurite pe pământul său apoi trebuie să-și așeze ast-fel gospodăria în cât în fie-care și să fie măcar o lucrare pregătitoare de făcut. Productele trebuie să le potrivească așa, ca să nu le vie o dată la tote nevoie de muncă omenesc, ci pe rând, fie-cărei la vremea lui și deci să aibă tot-d'auna brațele trebuitoare. Nu pôte începe mai multe lucrări însemnate o dată de cât pôte dovedi cu brațele ce are sau știe bine că pôte găsi. Nu e bine să începă mai multe trebi de-o dată și încă una ici și alta aiurea, una că nu pôte fi destulă priveghere, alta că dacă lucrătorii sunt împreună se îndemnă de lucrédă mai cu inimă. La asemenea împrejurări e mai bine să ai câți-va ómeni sau câte-va care mai mult de cât trebuie, de cât să fie lipsă. Mai ales la acele munci cari atárnă de la vreme trebuie de luat acésta măsură... Iar când ploia sau seceta intrerupe munca începută, trebuie să fie de făcut alte munci mai mici de care e pururea nevoie și care se fac ast-fel mai repede. Astă notă pentru a arăta greutatea întrebuințării bine combinate a muncitorilor în agricultură și inferioritatea agriculturii față cu industria în privința acésta.

ce le-ar aduce agricultura acésta, dar în acela-și timp înțeleg că împrejurările sociale le stau în cale și astă chiar dacă ar avea capitalurile trebuitoare. Se mulțumesc deci cu introducerea mașinelor de treerat, de secerat, de semănat etc. ici și colo încereă și plugurile cu aburi... dar tote acestea slujesc numai pentru a slei și sărăci pământul în mai puțin ani și mai adânc... chiar și îngrășerile ce se fac sunt numai niște excitante dar nu adeverată hrană. Efectele se vęd bine și d-l Pană Buescu ne spune că sunt multe ogóre cari dădeau dintr'untăiu când au început a fi lucrate indoit și intreit grâu cât acuma și mai bun la calitate. D-l Ordeanu a arătat *verde* în «Gazeta Săténului» că grăul nostru *in general* e prost la calitate. Rēul îl știm, leacul îl știm, dar nu-i chip de aplicat... prin urmare dacă vorba lui Liebig că *viitorul nostru e legat de viitorul ogórelor nóstre* apoi perspectiva pentru viitor e foarte întunecóșă. Astă-đi *criza agricolă* de care am vorbit, *criză*, ale cărei cauze atât tehnice agronomice, cât și sociale, le-am atins din fuga condeiului în acest articol. Am dori ca specialiștii noștri să studieze acésta chestie și să ne dea rēspuns ce leac gășesc Domniele lor, dacă bine înțeles sunt de aceeași părere cu subsemnatul, iar de cred cum-va că mă înșel să bine voiască a arăta unde și cum. Atunci voiu putea și eu scóte la iveala armele ce se află prea cu belșug în publicațiile engleze, franceze, germane și rusești asupra stărei agriculturii și a cauzelor crizei. Altă-dată voiu vorbi despre leacurile ce s'au propus.

ECONOMIE.

PLUGUL CU ABUR.

Nimic mai frumos, nimic mai folositor, nimic mai nobil și mai demn de omul liber de cât agricultura, *esclamă cu toată dreptatea străbunul nostru, marele și neîntrecutul orator Cicero.*

In adevăr, ce pôte fi mai frumos, mai sublim și mai încântător, de cât a semă-

na regulat pe fie-care an, a încredința naturii aceste semănături, a le vedea desvoltându-se, înflorind, dând fructe și deja după un an de zile a avea și fericirea de a te putea bucura de rodele muncii tale.

Nimic mai folositor de cât a întrebuiți și exploata forțele naturii, darurile ei, pe care mai adesea ori le oferă gratuit.

Nimic mai nobil și mai demn de omul liber, de cât a se plimba prin mijlocul semănăturilor — avuțiilor — sale, a frumusețelor naturii, respirând aerul curat pe care nici-odată nu'l putem avea la oraș.

Tote darurile și bogățiile naturii n'ar avea însă aproape nici o atracție, nici un farmec, dacă ni le-ar oferi natura fără luptă, fără rebel.

Va trebui să șcim mânuși arma pentru a ne putea folosi de darurile naturale.

Cu cât vom fi mai buni strategici cu atât ne vom bucura de mai multe trofee, de mai multe spoii dobândite prin rebel de la puternica natură.

De alt-fel armele de luptă tot densa ni le pune la dispoziție, și noi trebuie să știm numai să le alegem pe cele mai bune să 'i le surăm și să profităm de ele. O astfel de armă și poate cea mai puternică, e pe cale agricultura de a 'i o răpi naturii.

Va fi și acesta una din cele mai mari, mai strălucite victorii repurtate de om asupra a tot-puternicei naturi.

Acastă armă enormă, ne-invingibilă, acest tun uriaș este **plugul cu abur**.

Tot aburul, marele revoluționar al vécului al 19-lea, vine și în acest cas ca să ajute pe om în luptă cu natura. Căci omul caută pe cât e posibil să mărescă în-continuu—cu mai puține cheltueli și muncă—mijlocele sale de producțiune.

Mărindu-se producțiunea să măreșce însăși avuția unei țeri. Și bogăția principală a națiunilor ȳace în primul rînd în agricultură, care formeză tot-d'odată baza comerțului și a industriei.

In'adevăr țerile cele mai bogate sunt acele, cari au o agricultură mai înaintată și o producțiune mai abundentă. In ce stă bună starea înfloritoare a Franciei, Americii, Boemiei, a noastră chiar, dacă nu în marile cantități de produse agricole. E foarte adevărat că și industria formeză—pentru cele d'intei—o însemnată parte din avuția acestor țeri, dar precum am dis, ea se bazeză mai mult pe agricultură.

Cu toate acestea pentru ca agricultura

să formeze un important și așa ȳicînd un nesecabil izvor de bogăție al unei țeri, nu e d'ajuns ca ea să fie numai înaintată și rațională. Mai trebuie ca pămîntul și clima să fie favorabile desvoltării plantelor.

De aceea fericite de acele țeri, cari posedeză o climă priinciosă și un teren fertil și bogat în materii nutritive pentru plante. Ori tocmai aceste două importante daruri naturale le întrunește România într'un grad superior poate tuturilor celor alte țeri agricole din Europa,

Și aici, în aceste două calități zace totă bogăția noastră. Dar după cum «în tot rîul există și un bine» precum ȳicea marele și nemuritorul istoric N. Bălcescu, descriînd mórtea lui Mihaiu Bravu, întocmai în tot binele există și un rîu óre-care.

Ast-fel clima noastră atât de favorabilă desvoltării și recoltei plantelor devine foarte adesea-ori funestă pentru acestea prin secetele îndelungate și prin înghețurile excesive pe cari le produce.

Tot ast-fel o mare parte din frumósele tesauze ale terenului nostru agricol se găsesc ascunse în pămînt la o adîncime atât de mare în cât e aproape imposibil de a le scóte la suprafață cu ajutorul omului sau a animalelor fără cheltueli in-suportabile de o exploatațiune agricolă.

In fine mai este și principiul că «unde se poate lucra cu animalul, să nu fie muncit omul, și unde se poate întrebuiți forța aburului, să nu se useze forțele omului și a animalului».

Tocmai acesta este rolul principal al plugului cu abur în agricultură între multe alte roluri secundare. Rolul lui se poate în fine resuma în trei puncte principale și anume: de a scóte prin arături adînci comorile, cari să găsesc în cantități atât de mari — cu deosebire la noi — în subsol sau în pătura încă mórta a pămîntului; a paralisa tot prin arătura adîncă efectele stricácioase ale secetelor și ploilor îndelungate, precum și a înghețurilor prea mari; în sfârșit a elibera pe om și animal de la o muncă brutală și ostenitoare după cum este facerea arăturilor și săpăturilor adînci.

Și acest rol însemnat, numai forța aburului, numai plugul cu abur, puternicul gigant — «**fin de siécle**» al agriculturii — pentru care aproape nu există piedici în executarea lucrărilor celor mai grele agricole, 'l poate îndeplini cu sfințenie.

In'adevăr nici tenacitatea și tária pă-

mântului mărită la maximum prin secele îndelungate, nici rădăcinile plantelor — afară dor de buturugi de arbori — nici chiar înghețul fără zăpadă nu formează obstacole de neînviș pentru plugul cu vapor.

Apoi afară de toate cele amintite mai sus este mai economic și mai rentabil, mai romantic și mai uman de a auzi fluerul și șgomotul mașinei de cât biciul trosnind și vocea plugarului injurând boii și strigând «hai bôlă»; e mai economic și umanitar de a vedea pământul scormonit de plugul tras cu o frânghie grosă de sîrmă și prin ajutorul forței aburului, de cât scormonit prin sapa și sudorea o-

mului sau prin boii, cari la tot momentul stau să cadă de ostenelă.

De aceia idealul agriculturii moderne este și va trebui să fie și în viitor **plugul cu abur**.

Căci: nimic mai frumos, nimic mai folositor, nimic mai nobil și mai demn de omul liber de cât de a dispune de forțele naturale și în agricultură ca și în cele-l'alte ramuri de producțiune. Omul să dicteze și să comande, iar natura, atât puternica natură și toate forțele ei umilită să se supună și cu respect să se închine acestui rege al creațiunilor.

I. S. ORDEANU.

Medalia de aur, oferită cu ocaziunea a 70 aniversări a nașterii lui Pasteur.

APOTEOSA LUI PASTEUR.

La 15^{1/27} Decembre trecut, în marele amfiteatru al Sorbonei, din Paris, s'a făcut o înpunătoare manifestațiune marelui apostol al umanității, care ocupă primul loc printre învețații cei mai celebri ai Europei. În acea zi se oferea d-lui Pas-

teur suveniruri cu ocaziunea a 70-a aniversare a nașterii sale.

Invitații Franciei și deputațiunii a facultăților și asociațiunelor științifice din Europa, asistau la această mare serbare științifică, în prezența presidentului Republicii franceze, a presidentilor Camerei și Senatului, ambasadurilor etc.

S'a remis omului ce reprezintă munca și geniul științific, o medalie comemorativă, sculptată de d-l O. Roty membru al Academiei de bele arte și unul din cei

mai renumiți sculptori franceși. Acastă medalie e dreptunghiulară, de 7 centimetre înălțime și ceste 2 gravuri relative ce dăm în pag. precedentă, sunt de o asemănare perfectă.

Profilul e înconjurat cu următoarele inscripțiuni :

Louis Pasteur, născut la Dole, la 27 Decembre 1822 ; De desubt : Pentru știință, patriă, umanitatea.

Pe cea altă parte a artisticei medalii e scris :

Lui Pasteur, în ziua celor 70 de ani ai săi, știința și umanitatea recunoscătoare. 27 Decembre 1892.

O mulțime de discursuri au fost ținute, la cari a răspuns d. Pasteur prin o alocuțiune cetită de fiul său, marele om fiind prea emoționat.

Pasagiul adresat delegaților streini e de-o măreție de idei rară:

«Voi delegați ai națiunelor streine, mi aduceți bucuria cea mai profundă ce poate simți un om care crede că negreșit știința și pacea va triumfa asupra ignoranței și resbelului, că popoarele se vor înțelege, că nu pentru a distruge, dar pentru a clădi, și că viitorul e al acelora cari vor face mai mult pentru umanitatea suferindă... Tinerilor, tinerilor, or-cari ar fi cariera voastră, nu vă lăsați a fi atinși de scepticismul denigrant și steril...»

Pân'acum nici unui învățat încă în viață, nu 'i s'a făcut o asemenea măreță manifestație. «Gazeta Săteanului», în colecțiile căreia cetitorii găsesc dări de seamă și ilustrațiuni asupra descoperirelor marului micrograf, datore e a vorbi de acela care a asistat la apoteosa sa așa de bine meritată; d'asemenea d'a reaminti lucrările sale :

Prevenirea bălelor gândacilor de mătase; altoirea animalelor contra maladielor carbonose; căutarea fermenturilor, a încălțitului vinurilor, a fabricării berei și oțetului; altoirea cu virusul rabic.

Europa întregă și prin urmare și noi românii, datorim admirațiune și recunoștință lui Pasteur pentru lecurile ce ne-a dat — și nădăduim că va mai da — a alături suferințe a umanității și pentru descoperirile ce deschid calea căutării celor-alți învățați.

Marele binefăcător al lumii e mare Cruce a Legiunei de onoare și cel mai popular și ilustru învățat al Europei.

C. C. D.

PASĂREA PARADISULUI.

ravura colorată de alături, dă o idee de mândrețea Păsărei Paradisului, pe cari un indigen din Noua-Guinee — așezat și ascuns între crângile unui copac, se vindează fără milă cu arcul său.

Paradisea apoda cum se numește această pasăre ce locuiește numai prin Noua-Guinee și insulele vecine, ține de clasa Ciórelor.

Or-cine vede câtă deosebire e. Forma și frumusețea penelor la Pasărea Paradisului nu se poate constata de cât la sexul bărbătesc și când e de o vrîstă óre-care. Femeile n'au acea frumósă podóbă și nici lungile pene. Aceste păsări cresc până la lungimea de 36 centimetre; sunt foarte cochete și se obicinuesc lesne cu captivitatea.

În patria lor locuesc în pădurile cu vegetațiunea imensă de pterocarpus, ficus, inocarpus, mimosa, sub cari cresc arbuștii: hibiscus, tectonias, hermandias și tot felul de palmieri, ce umbresc și ei, la rîndul lor, lycopode, fugere și orchidee.

Europenii multă vreme au cređut că aceste păsări n'au picere și că viața lor 'și-o petrec tot în sbor.

Acastă eronată credință venca de acolo că cei vechi judecau Pasărea Paradisului dupe speciemenele cu picerele tăete, cumpărate de la indigeni.

EPITAFURI.

PE MORMENTUL MEU.

Asta e mormentul meu!
Ași fi vrut să fie al tău!

UNUI MINCINOS.

Aici zac eu mort! Creștine
Crede-mă, căci epitaful
Nu-i făcut de mine!

UNUI LENES.

Dómne piatra asta-i grea!
Dar nu-i grea, că slă acuma
Ea pe mine, ci-i grea numa,
Că nu pot sta eu pe ea.

GEORGE COȘBUC.

(Ese la 5 și 20 a fie-cărei luni).

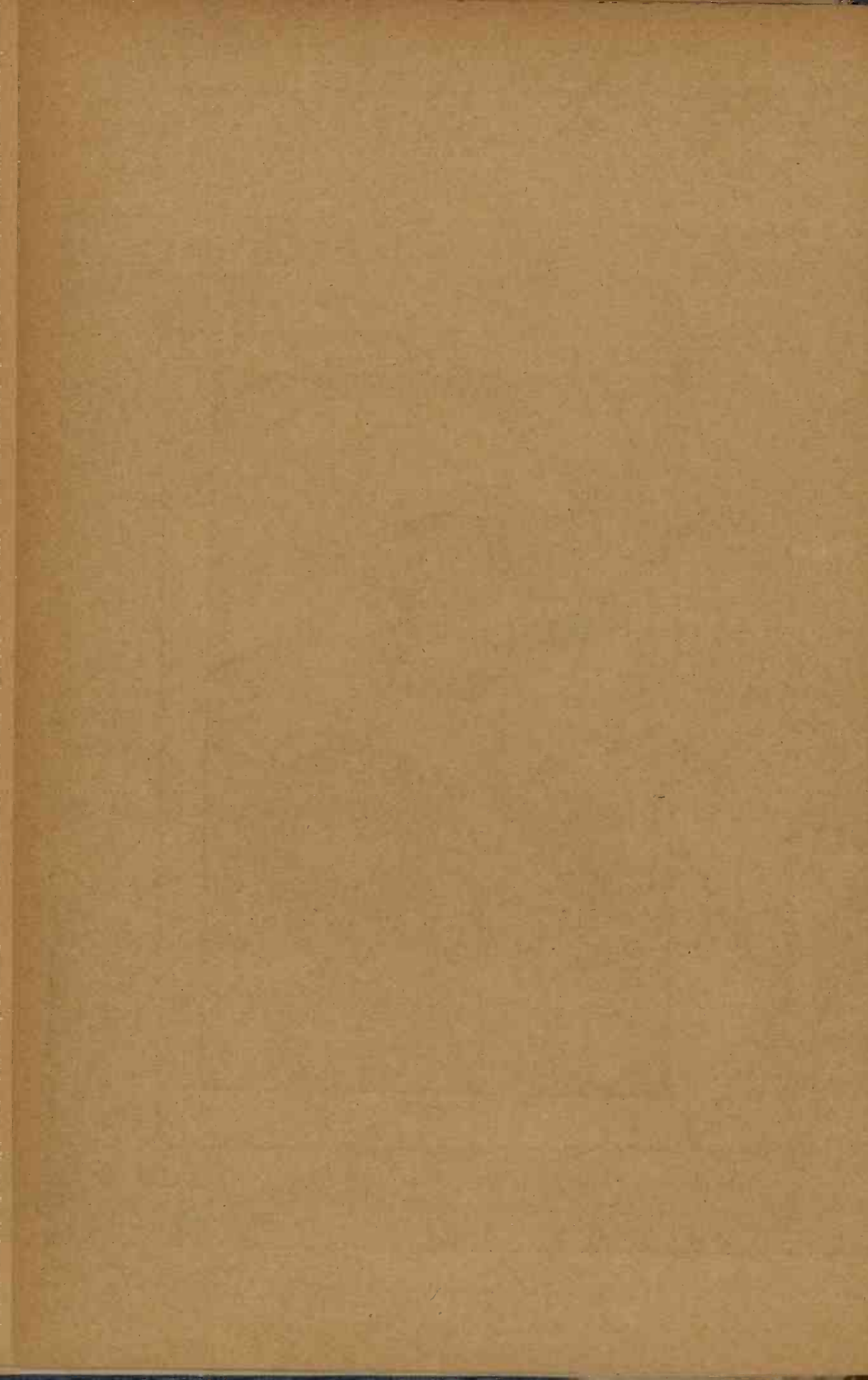
R.-SĂRAT.—ABONAMENTUL 10 LEI PE AN.

ANUL AL X-lea. No. 2 (194) 20 FEBRUARIE 1893.

PASĂREA PARADISULUI.

(EXPLICAȚIA ÎN ACEST NUMĂR).

SILHUETE ȘI PROFILE.

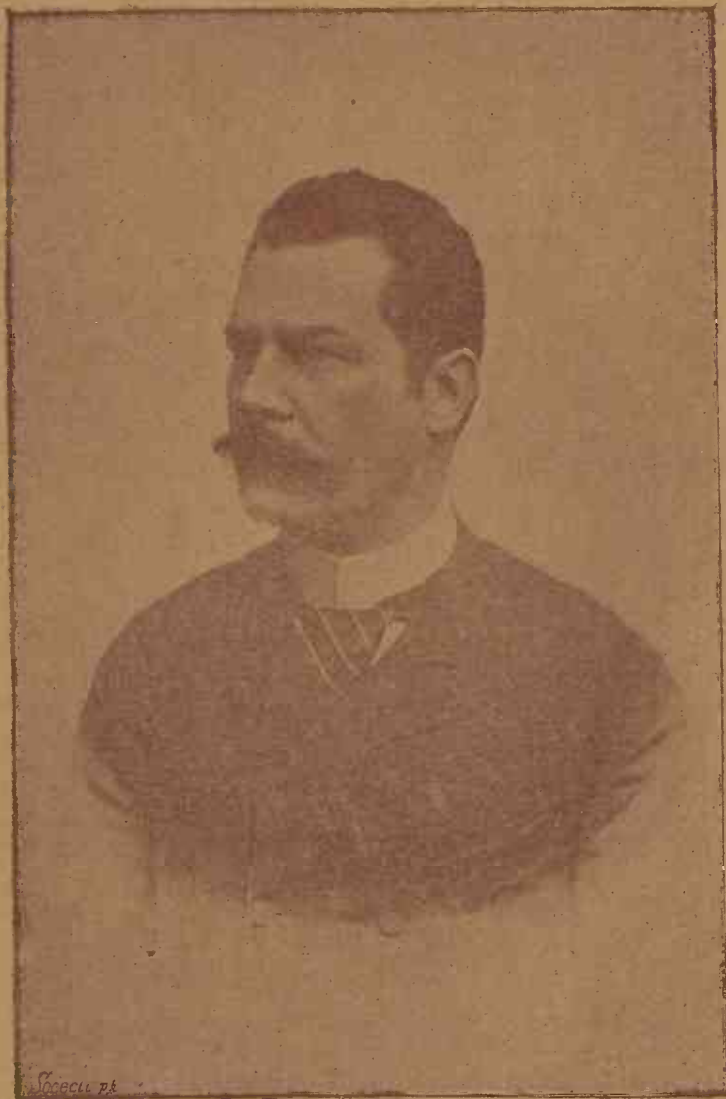
NENIȚESCU.

când am văzut tinerimea universitară adunându-se și formând *Liga pentru unitatea culturală a Românilor*, când am văzut entuziasmul cu care au

fost primiți în capitală, cei trei luptători a'i fraților noștri de dincolo. m'am convins că, ideia naționalistă și patriotică tot persistă în urmașii lui Traian, macar că țara noastră trece prin o crasă de un adânc scepticism și positivism.

Când e în joc patria, nici un fiu al ei nu dă înapoi, toți ca unul, pământean ori străin, săten sau târgovet, tineri și

ION NENIȚESCU.

mai în vârstă, toți fără deosebire vin să dea averea și viața pentru salvarea sau ridicarea moșiei moștenită și păstrată atâtea secole de la strămoși. Indolența și fatalismul oriental, bura molatecă și acel *dolce far niente* dispăre repede ca prin

farmec, când în vorbă e conservarea națională și lupta pentru neatârănarea unor frați și surori ce gem în lanțuri de lungă vreme.

Cine datu-s'a înapoi în 1877, când România după atâta timp de restriște și in-

tuneric, a voit să dovedească lumii întregi că aci la pôlele Carpaților și pe șesurile mănóse ale Dunărei, viețuește un popor pe cât de harnic, blajin și cinstit, pe atât de inteligent și de viteț, care știe să se impue tuturor? Nici un scutelnic în rindurile poporului nu fost-a, nici un invalid, toți buni de luptă; cu toții și-au făcut datoria. Și așa au biruit.

* * *

Unul din acești entusiaști e fără îndoială Nenițescu. Naționalist rafinat și calculat, patriot pân' în gât, amicul meu nu e însă fanatic și nici șovinist care dă în ridicol. E tocmai cum trebuie. Nu se apricepe lesne ca apoi să arză iute. Măsurat, socotit, calm, demn și prevăzător ca un diplomat. Tip interesant din toate punctele de vedere. Să vi-l înfățoșez, dacă mi permiteți :

Român verde. Înalt, spătos și voinic. Fața plină, ochi ageri și deștepți, fruntea mare. Fôrte simpatic și atrăgător.

Acésta ca parte externă. De un caracter ferm și decis, bun și îndatoritor peste măsură, Nenițescu se bucură de simpatiile tuturor.

Șișit din popor, din poporul cel adevărat de la țară, curat și neamestecat, Nenițescu e mândru de obârșia lui. Și de ce n'ar fi? Dacă e vr'unul care să și fi făcut îndatoririle către țara lui mai mult, apoi acesta de sigur că e Nenițescu. Intrat de bună voe în armată, când n'avea încă vrâsta legiuilă, Nenițescu la izbucnirea resboiului pentru neatârnare, a plecat fără știrea părinților lângă frații săi ce se pregătéu cu atâta bărbăție la asalt. Nu e mult de atunci, toți și aduc aminte de elogiile ce zărele aducéu unui tânăr oficer gălățean, care se luptase ca un puiu de leu în regimentul de vinători, regiment care cel d'întéi a deschis focul resboiului pe câmpiele Bulgariei. Era vorba de Nenițescu. Rănit, fu adus înapoi în țară, în timp ce victoriile Românilor se succedau.

După ce ferecatul luă un sfârșit, după ce fumul ghiulelelor și al tunurilor se împrăștiă, aducând cu sine o plôe roditoare de glorie peste némul românesc, Nenițescu plecă în străinătate să și continue studiile întrerupte un moment din cauza resboiului. La Berlin, între Spinoza, Kant, Hegel și Hartman, Nenițescu își reaminti toate peripețiile resbelului, pe

cari începu să le așternă pe hârtie, făurind la versuri. Meșterul din ce în ce își dele drumul gândului și talentului, lira luă un avânt puternic și iată-l pe Nenițescu, tatăl unor «*Pui de Lei*».

Intors în țară ca doctor în filosofie, Nenițescu și atrase atențiunea mai multor barbați politici, conducători ai destinului României. Dânsul tărât în șivoiul politicii fu ales în 1887 ca deputat al colegiului II de Galați. Nu stătu însă lungă vreme, căci camera se disolvă, iar Nenițescu începu să lucreze cu o ardore și mai mare la *Puii săi de Lei*, uitați pentru cât-va timp. Cine nu i-a cetit versurile sale epice și n'a fost cuprins de acel foc cu care era însuflețit poetul când le-a scris? Cine nu i-a cetit «*Puii săi de Lei*» și n'a trecut treptat prin aceleși simțiminte, prin care a trecut Nenițescu. Volumul exală talent, vigore, bărbăție românească, ca și poetul care l'a zimislit. Pe vremea asta de decepționism și positivism, volumul lui Nenițescu e ca o plôe răcoritoare în timpul unei zile căldurose de vară.

Fostul deputat al Galaților nu s'a mârșinit numai a cânta vitejiile eroilor căduți la Plevna și Grivița, nu s'a oprit numai la îndemnurile patriotice ce ese mai din fie-care vers din «*Puii de Lei*», ci Nenițescu a luat o parte activă și la dezvoltarea culturală a țaranului român. Intrebe cine-va pe dascălii rurali și vor spune cine a fost Nenițescu cât timp era revisor școlar de Ilfov.

Grație experienței căpătată în acésta ramură, prietenul nostru, va da în curind la lumină o pedagogie cum n'a mai fost scrisă alta în românește precum și alte studii eminente, cu privire la educația poporului, publicate în cunoscuta *Țara Nouă*, revistă ce Nenițescu a redijat'o cu înaltă competență timp de patru ani.

Varietatea talentului lui Nenițescu ne rezervă încă multe surprinderi. Dilele trecute am ascultat o piesă teatrală *Radu de la Afumați*, un nou copil al musei lui. O altă dramă cu caracter social, *Două femei*, e aprôpe deja terminată și în curând direcția generală a Teatrelor va fi chemată a asculta o lucrare artistică din toate punctele de privire.

Terminând, trimet de aci o strângere de mână cu adevărat frățască bunului prieten din ale cărui versuri se adapă ge-

nerațiile prezente și viitoare cât timp de la Nistru până la Tisa și de la Cerna până la Molna, limba românească se va vorbi.

MIHAIL CANIANU.

PRIMĂVARA.

(Poesie chinezescă după Li-tai-Pé).

Firele de erbă verde
Sunt atâta de subțiri,
Ca mătasea ce se pierde
Peste foi de trandafiri.
Poleiță se destinde
Frunza dudului. Tu scii
Ce durere mă coprinde
Când te-aștept și nu mai vii.
Bielu-mi suflet se topesce....
Iar zefirul—nu știu cum
A venit și nebunesc,
Mă mângâie chiar acum.

DEM. MOLDOVEANU.

Poesii de Gh. Coșbuc.

I.

«Să n'am parte de viață
«Să n'am fiori de pus în plete
«Și se fiu de ris la fele
«Dacă te mai las să pui
«Mâna ta de acum pe mine!
«Între noi s'o scii bine
«Dragoste de astă-ți nu-i!»
Ast-fel jură ea 'n mânie,
Plecând iute și ușoră
Dar cu ochi de căprieoră
Ea privind pe cel rămas,
Ne 'nterupt în ochi îl ține,
Și, vădând că dânsul vine,
Tot mai mult slăbește 'n pas.

II.

Ah, vești-l tu cum e! o dată
M'am prefăcut că-s supărată.
Și-am dis: «O, du-te!» Și s'a dus.
Dar dacă-i sunt atât de dragă,
N'avea 'el cap să mă 'nțeleagă,
Că rea d'ora 'ntr'atâta nu-s!

Și de-l am drag, el d'ora scie
Că lui nu-i pot ținea mânie
Și atunci, atunci de ce s'a dus?
Tu spune-mi ce să mă sciu face?
Un om am și eu care-mi place
Și vrajba între noi s'a pus!

GH. COȘBUC.

Informații literare și artistice.

Cunoscuta «Revista pentru istorie, arheologie, numismatică, literatură populară, etc.» a d-lui Gr. Tocilescu, va reapare în cursul lunii viitoare, având adunat un material foarte bogat de documente inedite și cari vor arunca o lumină destul de vie asupra trecutului țării române.

Revista va apare din trei în trei luni, având fie-care fascicolă 15 coli de text.

Frații Șaraga din Iași au început să scotă edițiunea populară a scriitorilor noștri. În această bibliotecă, a 1 franc volumul, trei din colaboratorii noștri au câte ceva; d-ra Elena Sevastos are un număr de povești; d. N. A. Bogdan, are un volum de poezii și anecdote; d. Mihail Canianu are un volum de doine populare, culese întocmai cum se dic.

Vor apare în cursul verei: Poesiile lui Mihail Eminescu, ediție completă, poeziile și nuvele d-lui Al. Vlașcu; de asemenea și teatrul d-lui Carageali. Dintre autorii vechi vor apare de o camdată scrierile lui Dim. Bolintineanu și probabil și ale lui Vasile Alexandri.

D-l Alexandru Xenopol, cunoscutul istoriograf e însărcinat cu supraveghierea acestei biblioteci.

Literatură parlamentară.

S'a împărțit membrilor adunării și a senatului al III-lea volum din desbaterile adunării obștești din 1832.

Publicația e interesantă din toate punctele de privire.

Cunoscutul pictor Nec. Vermont organizează o expoziție-salon a tablourilor sale și a altor pictori. Expoziția va avea loc în sala Noului Athenaeu, prin luna Martie viitor. Numărul tablourilor se va urca la vr'o 300.

Carmen-Sylva lucrăză—după cum află Muenchener Abendblatt la un nou volum de proză intitulat Efimeride și în care vor fi consemnate impresiunile ei în timp de un an.

CONST.

Moartea D-nei Maria Rosetti.

Socia și tovarășa neclintită a marelui C. A. Rosetti, a încetat din viață în seara de 13/25 Febr. 1893, în modesta-i locuință din strada Surorilor No. 20 din București.

Inmormântarea s'a făcut tot simplu, tot ca a neuita-

tului său tovarăș. Cum că era și de mare întristare sinceră, un străin ar fi observat lesne din atitudinea mării mulțimi de persoane ce a condus modestul sicriu al acestei femei de inimă. Un străin ar fi vădit d'asemenea, prin solemnitatea ce se desfășură, prin imensul număr de cununii de preț, echipagiurile luxoase, între cari și două a palatului, că resturile aceleia ce se conducea la ultimul locaș, nu sunt a unei simple muritoare, ci a unei

VINTILĂ C. A. ROSETTI.

Directorul ziarului «Românul», cel mai vechiu organ de publicitate din România.

ființe carei țara îi datorește recunoștință și respect.

Maria C. A. Rosetti, cu toții o scim, a fost un tip venerat, ce rar găsești în'astă țară, de matronă și femei de adevărat merit.

Noi ceștia de la *Gazeta Săteanului*, deplângem, din suflet, mărtea acestei semei sfinte și dicem confratelui nostru, Vintilă C. A. Rosetti, Directorul celui mai vechiu ziar român, în tresătura figurei căruia revedem pe marele român, tatăl său :

«Consolază-te căci pușini dintre fii ai
«mîngierea că părinții lor, admirați și res-
«pectați de toate partidele, n'au plecat din
«astă lume fără să lase urme neperitoare
«de fericita lor trecere».

Gazeta Săteanului

DURERE.

(IN FORMĂ POPULARĂ).

De dureri sufletu-i plin,
Gura mi-e numai pelin,
Ochii mi s'a-ntunecat.
Inima mi s'a-ntristat,
Căci ce am n'am cui a spune
Nimărui în astă lume...
N'am în mine nici un dor
Numai dorul ca să mor,
Să mă-ngroape în pădure
Lângă-un pom cu frunze sure
Și să crească earbă mare
Să astupe or ce cărare
Ca să nu-mi mai dea de urmă
Nici ciobanii de la turmă!

Lys.

ORCHIDEELE — MACRANTHA.

Alăturata gravură în mai multe culori în-
făcișează uă bizară orchidee. În tratatul
de horticultură «Florile» se vorbește ceva
și despre aceste cele mai eșcentrice vegetale.

Multe orchidee acoperă, în climaturile tropi-
cale, arborii, cum în clima noastră mușchii în-
podobesc căja multor copaci.

Frumusețea și parfumul florilor lor nu se pôte
judeca de cât foarte imperfect în florăriele căl-
duröse și umede din Europa.

Specia *Macrantha* e o orchidee cu florile foarte mari și foarte frumoase. Foile drepte încrețite. Pseudo-bulbi mici, cam comprimați, adânc în-
tretăeți, lungi de 8 centimetre, monofile.

UN AMATOR DE FLORI.

Populațiunea și datoria publică a Europei.

L'Economiste européen publică următorul tablou al datoriei publice în Europa. Cum se vede datoria Europei s'a mărit cu mai bine de 7 miliarde și jumătate în 6 ani.

Câtă vreme națiunile bătrânei Europe nu vor desarma prin uă înțelegere comună, datoriile vor crește mereu.

ȚERI	Populațiunea după ultimele date	Datoria publică		Mijlocii da- toriei pe lo- cutor în 1892
		1886	1892	
	Locuitori	Milione	Milione	Lei
Francia	38,343,192	29,829	30,611	798
Germania	49,428,470	9,938	14,498	273
Inglitera	37,879,285	18,557	16,941	447
Austro-Ungaria	41,384,638	13,278	15,413	372
Belgia	6,136,444	2,115	2,314	377
Bulgaria	3,154,375	35	230	73
Danemarca	2,172,330	274	259	119
Spania	17,560,352	5,956	6,207	353
Grecia	2,217,000	455	750	338
Olanda	4,511,415	2,239	2,375	526
Italia	30,347,291	11,170	12,449	410
Luxemburg	211,088	16	16	76
Munte-Neagra	200,000			
Portugalia	4,708,178	2,710	3,269	694
România	5,038,342	724	1,032	204
Rusia	93,651,771	18,028	17,324	184
Serbia	2,161,961	213	328	152
Suedia	4,784,981	343	358	74
Norvegia	1,988,664	131	161	81
Elveția	2,917,754	32	53	18
Turcia	8,049,566	2,622	2,611	324
Finlanda	2,380,140	65	77	32
Toți	359,227,287	118,758	126,288	351

EPIGRAMA

POETII.

Fomea nu omoră! Iată dovadă fără bani:
Un poet de opt-zeci de ani!

LUI GUȚĂ.

De sgârcit, își pune Guță,
Când mănăncă, ochelari,
Micele mbucături ast-fel
I se par grozav de mari!

GEORGE COȘBUC.

DISTRACȚIUNE.

O BUNĂ PESCUIRE, de Jiquidî.

IN GARĂ.

Intr'una pufue mașina, svêrlind în aer nori de fum
Și dând din vreme 'n vreme-un țipăt de dor de
ducă—dor de drum.

Se nșirue spre blonda zare—pe două rinduri—
câte-o șină

Pe când în petrele șoselei scilipesc isvóre de lumină.
....Și biata mamă mă sărulă....copilul ei, nădej-
dea ei

Mașina svîrle sgomotósă și nori de fum și lungi
scântei.

In acióia de la clopot isbeșce limba grea de fier
Se mișcă șirul de vagoné...in urmă tóte fug și pier.
Dór de pe dél, privind spre gară, zăreșce trăsura
'n nori de praș....

In lunga-mi cale am prieteni dór stâlpîi de la te-
legraf.

DEM. MOLDOVEANU.

SCIRI DIFERITE AGRICOLE.

Agenția liberă din Paris comunică «Gazetei
Săténului» următoarele:

«Ultra-protecționistii din Germania gândesc,
cla Berlin, a închide frontiera produselor agri-
«cole rusești. Intârzierea încheerii unui tratat
«comercial ruso-german va produce ruptura a-
«facilor comerciale între aceste două mari
«puteri. Influența finacierilor din Berlin asupra
«îrgului rublelor e mare».

Se crede că recoltele în Germania și Austria,
protejate de zăpadă, n'au suferit de noua
periodă de mare frig ce dură până la 9 Febr.
stil notu.

Un concurs de instrumente aratorii se va
face la ferma scoalei centrale de agricultură
de la Herestrâu în zilele de 4 și 5 Apr. 1893.

Unele cereale și multe vii au fost, în Fran-
cia, greu atinse de ger.

Măsurile de combatere ale filoxerei în ju-
dețele R.-Sărat și Vâlcea se vor continua,
prin distrugeri, și în cursul anului curent în ra-
rele localități unde s'a ivit.

Acosta pentru a preserva pougoretete județu-
lui Putna, cari sunt atacate tot pe o scară ne-
însemnat de mică.

Se dice că vitele din orașul Bacău, sunt
satinse de febră aflasă.

Convențiunea comercială încheiată între
România și Elveția, pe aceiași bază ca și
convențiunile cu Anglia și Italia, a fost semnată.

C.

DIN ȚARĂ.

Probabil că în Cameră se va începe discuția
generală asupra bugetelor către finea lu-
nei Februarie.

Sociefatea presei va da un nou bal mascat
și travestit în sala Băilor Eforiei, în sera
de Vineri 5 Martie, pentru mărirea fondului său
filantropic.

Aflăm, cu bucurie, că D-l N. Blaremburg,
în urma reușitei operațiuni ce i a făcut
D-rul Billroth din Viena, e afară din or-cc pri-
mejdie.

D-l Blaremburg e un bun prieten al jud. R.-
Sărat. Amendamentul Directorului *Gazetei Sătē-
nului* și a altor d-ni deputați din un fost par-
lament, pentru facerea liniei ferate R.-Sărat-
Făurei, fusese susținut de D-nii Blaremburg și
D-l Lascar Catargi făgăduise că Ministerul va
veni cu un proiect de lege în'acest sens.

Tot d-l Blaremburg susținuse proiectul de lege
al *Gazetei Sătēnului* pentru construcțiuni rurale.
Aflăm încă, cu bucurie că colaboratorul *Gazetei*
Sătēnului, d-l D-r Assaky, s'a însănătoșit.

Din Biblioteca populară a Administrațiunei
Domenielor Corónei, a apărut, acum, un
interesant volum ilustrat, datorat d-lui D. Po-
pescu, învățătorul școlii de pe Domeniul Co-
rónei, Segarcea: *Confecționarea pălărielor de*
paie cu mâna liberă și cu mașina.

I. P. S. S. Mitropolitul Primat al României
Iosif (Gheorghian) și a dat demisiunea în
mănele M. S. Regele, pe motive de sănătate.
Insistând a i se priimi demisiunea, ea a fost
priimită pe dina de 1 Aprilie viitor.

Se crede că Camera i va acorda o recom-
pensă națională de vr'o 2000 lei pe lună.

Totalul bolnavilor pelagrosi, căutați în spi-
talele din țară în 1891, e de 2,859, din cari
107 din județul R.-Sărat.

Domnul Gr. Păucescu și-a depus pe biu-
roul Camerei, contra-proiectul său pentru
tocmeli agricole. Discuțiunile vor fi interesante.

Confratele nostru V. C. A. Rosetti, comu-
nică următoarele:

*«In starea în care mă aflu, ne mai putând lua
parte la luptele politice, mă retrag, pentru cât-va*

*timp cel puțin, de la direcțiunea «Românului» și
de la ori-ce acțiune politică, spre a mă consacra
cu totul publicării scrierilor lui C. A. Rosetti,
Maria Rosetti și Mircea Rosetti.*

*Sper că pe această cale voi putea aduce țerei
mele servicii mai mari, de cât am putut aduce
pe lătrimul politic.*

*Pentru moment, incredințez direcțiunea «Româ-
nului», colaboratorilor cari nu m'au părăsit, în
luptele ce am urmat».*

C.

DIN LOCALITATE.

Mulțumim din suflet confrăților noștri, din
București și județe, pentru articolele și
entrefiletele, dătătoare de noii puteri, ce au a-
dresat *Gazetei Sătēnului*, cu ocaziunea intrării
în al X-lea an și pentru mărirea și varietatea
colaborațiunei acestei reviste științifice, literare
și de cunoștinți trebuincioșe pentru toți—de la
sate și orașe.

Cu această ocaziune, mulțumind călduros și
numeroșilor noii colaboratori, cari ne-au trim-
mes materii în'adins scrise pentru *Gazeta Sătē-
nului*; cerem scuse acelora a căror articole —
trimese prea târziu sau din cauza abundenței
materielor — au rămas a se publica în viito-
rele numere.

Pe lângă ilustrațiunile în o culóre și în mai
multe culori ce vom da în fie-care număr, *Ga-
zeta Sătēnului* va da și hărți în mai multe cu-
lori; cea d'intēi va fi a Peninsulei Balcanice.
Vom da și reproducerea ambelor fețe a meda-
liei comemorative a căsătoriei A.A. L.L. R.R.
Principesele și Principesa de România, reproduc-
cere în'adinsă gravată pentru *Gazeta Sătēnului*
de d-l Rodighiero, etc.

Nu vom cruța nici o ostenelă sau cheltuială
pentru a face cât mai atrăgătoare, variată și in-
teresantă această revistă, atât prin partea scrisă
cât și a ilustrațiunelor. Cerem concursul oame-
nilor de inimă pentru a se răspândi cât mai
mult.

Domnul Gh. P. Costescu, fost polițaiu în
Focșani, este numit în funcțiunea de sub-
prefect al plășei Marginea-de-Sus, în locul va-
cant.

Esigură numirea D-lui Colonel M. Capșa
Pref. jud. R.-Sarat, în postul de director
general al penitenciarelor.

Repedea toșire a zăpedei a pricinuit rupe-
rea cător-va ezături de heleștae și între-
ruperea circulațiunei în multe părți a le jude-
țului.

Cu retragerea apelor și circulația se face mai
cu înlesnire pe alocurea.

Starea semănăturilor în județul nostru e
șună. Colza în mare parte a suferit mult.
In curînd se vor începe a se face arăturile
pentru oarșe.

D.

MISCELLANEA

FÓFECELE PENTRU TABLE GROASE cu mâner, sunt indispensabile atelierelor de făcut rezervorii, hórne, de tablă grósă și căldărari.

De o întrebuițare ușoră, aceste fórfece se construiesc fórte solid și au cuțitele de oțel.

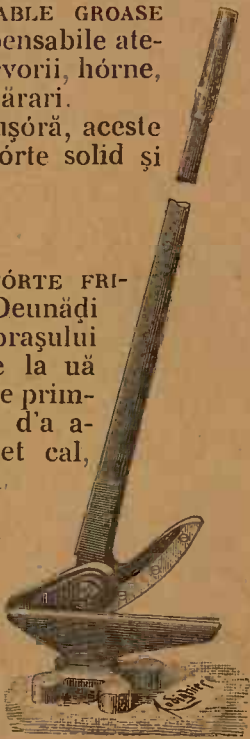
CALUL E UN ANIMAL FÓRTE FRICOS! Acesta e știut. Deunăđi în una din ulițele orașului Bordeaux, scăpase de la uă menagerie un leu; el se primblă mult pe ulițe fără d'a ataca pe cineva. Un biet cal, inhămat singur la uă căruță cu fân, sta linișcit pre când stăpânul sėu aștepta mușterii.

Calul când simți de departe frumosul specimen al faunei equatoriale, rămase înmărmurit și în loc să fugă, ca ómenii, d'inaintea primejdiei, cuprins de teróre tremura; leul nu se arėta de loc dispus a'l ataca; când însă, fu aprópe d'a trece de căruță, calul scóse un nechezat sinistru de frică. Leul se repeđi asupra-i și'l ucise, apoi și continuă drumul până ce fu prins cu un laț și dus înapoi la menagerie.

Gravura de alături represintă acéstă scenă.

MINGHINELE AMERICANE pentru ascuțitul lamelor de feres-trae. Gravurile de mai sus re-

Fórfecele pentru table gróse.

presintă, aședate la uă masă, două mici minghine mișcátóre fórte simple destinate polirivirei și ascuțirii pândelor de feres-trae.

Fig. 1 represintă Minghinea care se inclină după voință învîrtinduse pe axa sa de rotațiune, pre când fig. 2 póte lua inclinările cele mai variate prin dispozițiunea unui suport sferic ce se fixeză prin ajutorul unei piulițe cu mâner.

RESISTENȚA GHIEȚEI. Din ultimele experimente făcute prin îngrijirea ministrului de resbel al Franciei, reiese că: pe ghiață mai grósă de 4 centimetri trece un

Minghina americană. Fig. 1.

Minghina americană. Fig. 2.

singur om; de 9 cent. tree soldați în șiruri rari; de 12 centimetri e destul de resistentă pentru a trece sánii cu tunuri de calibru 8; pentru cele de calibru 12 trebuie 14 cm. grosime; de 16 pentru piese de campanie inhămate, cu chesónele încárcate.

În fine, pe o ghiață grósă de 29 centim. pot trece cele mai mari greutateți.

Un econom român.

Leu atăcând un cal inhămat la o căruță cu fân.

Are figuri...

*L*iniștită sub ferăstră
Dorme marea 'n golf, —albastră :—
Gălbeniți de-a lunii gene
Creți mărunți se țes, a lene
Tresărind ca niște rime
Când și când pe-a ei lățime :

De sub ziduri se desprinde
Fir de aur ce se 'ntinde
Scinteind pe fața mării,
Iar în capătul cărării
Stă 'n fereastră gânditoare
O copilă, —ca o flóre.

Par'că doarme, par'că-i trează
Ochii ei deschiși visează ;—
Printre gratii triști când scapă
Peste luciul de apă,
Lunecând zăresc o barcă
Lopătând în aur par'că,

Și sftoasă, —par'că-l vede ;
Ochilor pe când nu-și crede
Iși aruncă 'n umeri manta
Bucuroasă ca amanta
Care lasă 'n urmă-o lume
Despicând a mării spume,

Și în gândul ei cum merge
Trist castelu'n mal se șterge
Și s'ar duce intru-una
Numă'n ei să bată luna
El frumos, și ea asemeni
Par'c'ar fi copii de gemeni.

.....

In apus se lasă luna,
Se sting una câte una
Stelele, —întinsa mare
Se 'nsurește 'n depărtare
Și a gândurilor stele
Visele, —se sting și ele ;

Și atunci se 'ntoarce plânsă
Dintr'a nopții lume stânsă ;
Tresărind prin somn își trece
Mâna peste fruntea rece,
Teți sunt triști și toți își siguri
Că copila are figuri.

BADEA PLETEA.

LA DUNĂREI

*D*n piața Curței Domnești din vechea capitală a Moldovei, stăteau înșirați flăcăii din regimentul al XIII de dorobanți, cu căciulele lor de un miel întreg, și cu un smoc de pene de curean la cocardă. În patru rânduri lungi cât ține piața stăteau neclintii cu arma la picior, cei 1000 de soldați și grade ce formau regimentul.

Până să vie Colonelul, să dea ordinul de plecare la gară, se dăduse repaos pe loc. Maiorii, Căpitani și cei-âlți ofițeri și grade subalterne mai făceau o ultimă inspecțiune, trecând în revizie fie-care batalionul, compania, plutonul sau căprăria lui; toți erau în regulă, toți aveau toate efectele; ceva mai mult, toți erau veseli, chefoși — parcă s'ar fi pregătit să meargă la joc sau la nuntă.

Pe la còstele șiururilor câte-va femei, câți-va bătrâni și copii, se apropiau de unii dorobanți, și-i întrebau cu îngrijire:

— Incotro porniți? unde vă duceti? ce-o să faceți? nu cumva are să vă vire în război cu turcu?

— Aș! nu mai crede! Ne ducem la Dunăre și o păzim numai să nu trecă turcii la noi! Și n'o să trecă cât-ii hâu și pirău! Ș'apoi chiar de-a trece, cu noi or avea de-a face!

— Da nu vă temeți că v'a toca pe toți! Că turcii 's voinici, și s mulți, și s soroși?

— Ei aș! da noi nu sîntem voinici și mulți și viteji? N'ave grijă — câți ne ducem tot atâția o să ne întorcem moșulică.

Așa vorbeau cei mai mulți din oșteni ce stau gata de plecare.

În rîndul cel mai din urmă, un soldat se depărtase mai mult ceva de front, și stătea de vorbă cu o femeie de țară, care ținea un prunc în brațe. Era femeia lui; el nu's mai deslîpea ochii de la dânsii, ci căta când în ochii nevastei, când în ai îngerașului ce acum gîngurea câte-va silabe neînțelese, acum se arunca iarăși spre fița rotundă a mînisă, pe care o țorcăia cu zgomot.

— Dumnezeu știe de ne-om mai întorce cum ne ducem și câți ne ducem, Ilincă dragă, — și mi se rupe inima când mă gîndesc la tine și la copilașul din brațe, și la cel din sânul tîu, — că vă las streini, fără rude, fără nimenea care să vă fie sprijin și ajutor. Dar dacă așa vrea Dumnezeu și alt-fel nu se poate, n'am ce face. Mai vinde din godini, mai din paseri, mai fanul cât mai prisosește; fă cum 'i putea și nu te trudi mult că ești slabă și ca mâini-poimani ai să faci; a da Dumnezeu și te 'i ușura, și poate până atunci s'or liniști vremile și... poate că ne-om întorce...

— Ióne! Ióne! tare rămân streină și horopșită! mare foc mai pică pe capul meu ș'al tîu. Darar Dumnezeu... să te întoreci mai repede acasă, că nu știu zeu! ce m'oi face eu și cu copii noștri fără tine.

— Și de nu m'oi mai întorce Ilincă dragă... fă—fă cum te-a ajunge capul, că eu nu mă mai pricep ce săți spun și cum să te învăț!

Incepură a curge lacrimi cât bobii pe fața dorobanțului; și pe fața femeii lui curgeu de-a-semenea lacrimi fierbinți, ca dintr'un isvor clocotit.

O trîmbiță se auzi vestind venirea colonelului. Se dădu comanda drepti! Totuși Ion se repezi un moment și mai îmbrățișă odată pe Ilinca lui și pe pruncușorul din brațe, — și când lăsă din brațe'i pe nevastăsa, acesta slăbită peste măsură făcu un pas înapoi, 'i se tăia picioarele și se lăsă încel pe pământul gol.

Comanda Colonelului se auzi puternic în toate rîndurile, muzica începu a cânta marșul, un ura puternic și repetat eși din piepturile tuturor căciularilor... și regimentul al XIII porni.

Prin străzile pe unde trecea regimentul cu muzica în frunte și cu drapelul desfășurat, lumea se îngrămădea pe trotuare spre a vedea pe cei ce plecau spre o țintă aproape necunoscută. Căci unii dăceau că merg în război de-a dreptul, alții ca se duc să păzescă numai marurile Dunărei să nu năvălescă turcii dincăce, alții în sfârșit că merg numai la o concentrare pentru exerciții. În inima tuturor însă, cetățeni și soldați, o grijă foarte adâncă se întipărea, și deși mulți 'și făceau curaj de pislă, ridău și vorbeu ca și cum n'ar prevedea nimic îngrijitor, la mulți li se îneca ochii fără voe în lacrimi fierbinți, tîmplele și inima li se sbătău, și privirile ce le aruncau soldații spre publicul în care erau mulți frați, părinți, copii, dragule, prietini, cum și privirile ce aceștia le aruncau asupra voinicilor ce plecau, încrucisându-se, produceu într'o clipă ca niște fulgere de duioșie și durere.

Din toate părțile auziai zicându-și unii altor la revedere sau adio, și în trecăt vedei pe cei mai mărginași dintre soldați strângându-și mâna cu cei cunoscuți dintre privitori.

Ajunși la gară, înainte de a-și da ordinul de suire în vagon, Colonelul le mai ținu un cuvânt încurajator. Dar ce-o fi vorbit Colonelul, el știe, că nimenea din soldați sau grade nu'l mai asculta, că gândirile lor rămăseră atârnat de amintirea celor ce'l lăsau în urmă, și de care se îndepărtan aslă-și pôte pentru tot-d'auna.

Ultimul cuvânt al Colonelului fu :

— La Dunăre!

«La Dunăre!» — acest cuvânt fu ca o trezire în inima dorobanților. Cu sau fără de voe, — dintr'un simț de iubire de țară sau din exaltare, toți într'un glas, dădură cu tărie drumul din pieptul lor cuvintelor :

— «La Dunăre!»

Valea cea întinsă a Iașului produse un întreit ecou al strigătului dat de flacăii din Regimentul XIII.

* * *

Cei o mie de ômeni, chipoși, lustruiți, împăunați, după un semnal al trîmbiților se urcară cu repeziciune în vagon, și umplură un tren lung de mai nu-i zărea-i capătul.

De trei ori trase clopotelul.

Muzica din vagonul cel dintâi începu iar a cânta marșul :

«Oștile stau față 'n față».

Mașina șuera pe nările'i puternice, și răsufflând din greu, porni tot înainte.

Alte strigăte puternice de «ura» eșiră din piepturile celor din tren, și se prelungău neconținut până ce zgomotul și depărtarea vagonelor făcu să nu se mai pôtă auzi voci omenești. Dar se vedeau încă basmale și căciule fluturând în afară pe fereștile vagonelor; și lor le răspundău basmalele și pălăriile celor ce stau pe peronul gării.

* * *

Cum a fost mai departe inima celor ce plecau spre o țintă necunoscută — Dumnezeu știe!

Cum a rămăse inima celor ce 'i vedă plecând pe siii, pe frați, pe părinți, pe amici, pe — iubiți, — iarăș numai Dumnezeu o știe!

N. A. BOGDAN.

MIȘCAREA LITERARĂ.

UN NOU ROMAN FRANCES.

ALLER ET RETOUR de Jean Reibrach.

Comtele de Mersolles, în urma mai multor nenorociri conjugale, se retrage în castelul său, și, plin de ură și de dispreț pentru omenire, se ocupă acolo cu creșterea unicului său fiu; pentru a'l educa în spiritul societății moderne, pentru a'l face viguros în lupta pentru viață, comtele depărtedă din inima fiului său toate sentimentele înalte și generose, distruge în el ori-ce idee de justiție, de bunătate, de milă, dăcând că acestea sunt isvórele tuturor slăbiciunilor, tuturor înșelăciunilor și-l prezervă, mai cu sémă, de a nu se obicinui să respecte și să iubescă femeia. Într'un cuvânt, comtele face din fiul său un cinic și un mizerabil.

Marcel profită într'un mod admirabil de lecțiile tatălui său. El devine cel mai desăvârșit egoist și cel mai mizerabil în ceea ce privește distracțiile ce 'și alegea. Rând pe rând el întórcce capul nevastei notarului, d-na Majusté, de care, pe urmă, 'și bate joc, violéză un copil, pe Marcella Louvain, în sfârșit fuge cu Marta, fiica șefului de gară. Și în orele ce'i rămâne libere el trage cu pușca, prin păduri, asupra ômenilor muncitori.

În acest timp, comtele de Mersolles, îmbătrânind, inima lui se înduioșeză, puțin câte puțin, sub privirea nevinovată a Marcellei, nenorocită de fiul său, și începe să înțelegă, dar foarte târziu, că a făcut un lucru rău, că a dat o próstă creș-

tere fiului său, că adevărata educațiune constă în bunătate și în justiție, că singura fericire este bucuria altora; el voeste să repare răul făcut de fiul său, dar acesta, cu totă educația contrarie ce a primit, cade sub jugul unei femei și sfirșește prin ași asasina pe tatăl pentru ași lua averea.

Aller et retour, este un frumos roman, de o moralitate înaltă, influențând puternic pe cel ce-l citește. Autorul se arată în același timp un observator fin, un filosof pătrunzător, un pictor al naturei și al oamenilor.

Există în acest roman scene admirabile, aceea, mai cu seamă, unde Marta, pentru ași scăpa familia de mizerie, se vinde lui Mareel; întorcându-se acasă, Marta are următorul dialog cu mama sa, care tre înghetă:

«—D-zeu ne va judeca!» țice mama gemând.

«—D-zeu?» răspunde cu îndouială copilul, ridicând ochii.

Acastă scurtă convorbire este de o frumusețe sinistă, care face săți trecă fiori prin tot corpul.

Cartea este plină de amărăciune, ea este simbolică. Autorul a voit să arête prin descrierea personajelor sale, cum umanitatea și-a pierdut calea, rătăcită, prin egoism și grijele materiale, de toate preocupările nobile și ideale. A merge înainte pe această cale e rău, a se întorce, va fi oare cu puțință? Cestiunea este pusă, dar nu e rezolvată.

Pe ici, pe colo, conversațiuni între un doctor, un preot și Mersolles, par că au scopul să indice viitorul.

«Peste un secol, țice doctorul, știința va smulge toate secretele, va ridica ori-ce vâl. Lumea se va desfășura în fața noastră ca o carte deschisă, pe când omul, luminat, devenit bun, simplu și drept va merge către fericirea universală».

Pentru Mersolles, care în acest moment era sceptic, știința nu va aduce nici-odată fericirea. Fericirea va consta tot-d'a-una în nenorocirea altuia. Lupta pentru viață, pentru fericire, va fi din ce în ce mai teribilă, va fi prevăzută cu arme din ce în ce mai puternice, mașinele vor zdrobi pe oameni. Va fi tot așa ca și în războiele contemporane, unde singurul rezultat al progresului omenirii a fost de a se omorâ luptătorii cu arme din ce în ce mai perfecționate. Nici o

invențiune nu va supri na bôla. Din contra, nouile descoperiri, creând, o dată cu trebuințe noi, o poftă mai mare de plăceri, din acesta va resulta o micșorare și mai repede încă a vieții omenesti.

«Lucru curios, țice Mersolles, știința a creat pentru artă, înlesniri din ce în ce mai multe. Sculptorii, pictorii, arhitecții nu se mai răshoesc, ca altă- dată, cu materialele din cari și alcătuiesc operele lor, ei nu mai au nevoie de atâta muncă, nu se mai luptă cu atâtea greutăți cum se luptau odată, ei dispun astă- țdi de multe, de foarte multe înlesniri, și cu toate acestea capo-d'operele sunt tot atât de rare, ba încă și mai rare; arta este tot așa de greu de atins, pôte și mai mult, astă- țdi ca și altă- dată. Tot așa va fi și cu fericirea de care mi vorbiți, doctore.

— Nici de cum, protesteză Rapet. Mai înteu ce numiți d-vs. artă? În fond, arta este sfortarea pe care o face omul spre ideal, spre mit, căutarea de a liniși gândirea neliniștită din cauza imperfecțiunei științei actuale. Artă, este calea prin care oare-cari creeri nesciințifici se încercă a ajunge la acest necunoscut misterios care se află în fundul tuturor lucrurilor. Artă este căutarea lui D-zeu sau a diavolului câte odată, în desperare de a-l atinge vr'o- dată. Știința perfectă va fi zdrobirea, dărâmarea artei».

Și, arătând nisce tablouri, doctorul susține că artă este isvorul sentimentului religios. Din sic-care tablou, ceea- ce se ridică, ceea- ce transpiră este reveria, este rugăciunea. Artă veritabilă nu există de cât în epocile de credință. Cine ar putea astă- țdi construi o catedrală fără să copieze modelele trecutului? Unde este artă epocii noastre? Pictura este o marfă, este un comerț, după cum arhitectura este zidărie. Fotografia va triumfa. Se fac tablouri și cărți, se fac piese, tot așa după cum se fabrică toate obiectele de utilitate zilnică. Artă nu mai există. Artă este a popoarelor primitive. Ea este candidă, ea este naivă. Artă este natura vădută prin prisma reveriei imprecise a deșteptărei popoarelor. Și ivirea sôrelui științei, va inunda totul cu lumina lui, va face să dispară reveria brumôsă a poeziilor. Mulțimea se depărtetză pe țdi ce trece tot mai mult de această artă. Ici, colea, câte un nebun, câte un desechilibrat, mai are atavice reminiscențe din concepțiunile antice, cari, fiind în luptă cu simțul practic

al vieții contemporane, ajunge să fie de totă lumea considerate ca opere de nebun. Geniul a devenit o nevroză, el a căzut în domeniul medicinei. Nimic mare nu va mai eși la ivelă, pentru că geniul era faptul colaborării unui întreg popor, a effluviilor uluite în toate direcțiile de la o întregă masă de credincioși. Masele nu mai voesc astăzi de cât amuzamente și lingusiri, nu mai fac cortegiu de cât aceleora cari reușesc să le amuze și să le flateze. Operile generale, vor rămâne neînțelese, fiind în afară de timpul lor, fiind incomplete, turmentate, incoerente.

Arta vă mișcă, vă lăgână. Ea vă dă delicate plăceri. Ascultați séra, sunetul clopotelor, și veți vedea câte senzațiuni analoge vă vor coprinde.

Vedeți norii, vedeți limpedele-obscure al marilor păduri cu furnicarea misterioasă a vieților din ea, vedeți marea imesă, desertul nopților profunde în care atâtea lucruri se pot petrece, fără să le veți.

Pretutindeni unde spiritul omului presimte necunoscutul, îl coprinde, trece prin el un suflu imposibil de analizat; și puterea de a comunica, de a manifesta acest suflu este arta. Dar îndată ce totul se luminează, îndată ce norii se precizează în vapori de apă, îndată ce în pădure pătrunde soarele, îndată ce totul se desvăluie în simplitatea clară a unei probleme rezolvate, ce mai devine suflul, inspirațiunea artistică? Ce devine reveria? Care este țelul artei la popore a căror credință este făcută din discuțiune și pozitivism? Ca să înțelegeți ce este arta la poporele cu credinți precise, nete, la poporele tari,—priviți America. Arta de acum înainte merge către adevăr, ca și știința, acesta este cea din urmă reverie care se micșorează din ce în ce și care se duce spre a nu mai reveni; când va atinge adevărul, arta nu va mai fi.

—Pôte, zise Mersolles cu un gest descurajiat.

—Cine știe, urmăză preotul, dacă știința și arta nu sunt două drumuri paralele cari duc la D-zeu, întâlnindu-se în infinit?

Aller et retour nu este numai un roman interesant, este și o carte care te face să gândești.

SPICUITOR.

ISTORIA VIETII MELE.

(Urmare).

CAP. AL VI-LEA

Moartea lui Ladă. Intimplările ce am avut după aceea în București. Venirea la părinți, și triumful meu în Besarabia de către căminariu Ciurea.

În sfârșit, pocrovitelul și făcătorul meu de bine Costandin Ladă, trăind după ce s'au însurat, numai zăce luni, adică până la Martie anul 1816, s'au săvârșit din viață, și eu am rămas fără nici o sprijineală, în loc depărtat de părinți și de rudeni.

Cu toate aceste, bunul Ladă, macar că eu am rămas procajnic, totuș au avut asupra mea bună plecare, pentru că în dieata ce au făcut înaintea morții, [precum după vreme am aflat] au hotărât a să da și mie din averea lui cea însămnată când voi veni în stare legiuită zăci mii de lei turcești, cari bani, până la acea vreme, au rînduit să stei supt păstrarea a patru epitropi și un efor ce au însămnat asupra averii lui; asăminea sumi au mai hotărât a să da și la alți oameni ai săi, ca unul ce era sterp fără chronomi.

Din pricina acestii morți, toți oamenii lui Ladă s'au împrăștiat cari unde au putut, iar eu câte va luni am mai rămas încă în casă cu gramaticul Ianachi, până își va da acesta socotelile către epitropi și ne avînd ce face, mă preumblam pe uliți, și numai când voiam, mergeam la învățatura dascălului meu Panaioti, carele atuncea nu mă prea grămădea cu bătăile, știind foarte bine că îmi este în voe a învăța la dînsul sau nu, și că dacă s'ar întimpla aceasta de pe urmă, adică a nu învăța, apoi va pierde pe toată luna cite un olandez.

Aceasta s'au prelungit vîre o cinci luni de zile, până cînd s'au adus întru lămurire prin catagrafie (prescriere) toată averea mortului Ladă.

După aceea adunîndu-se epitropii lui la o opștească sfătuire, m'au chemat și

pe mine la dînsii, și nepomenindu-mi nimica de mila ce au hotărît pentru mine Ladă prin dieată, au început să-mi pue înainte multe de toate, și la urmă a-mi face întrebare, la care treaptă din aceste am plecare a intra, adică: la blănărie, la marchilănărie, au la bogăzorie, sau lipscănie.

Eu neștiind încă bine pe atuncea, ce felu de deosebiri sau cinstiri are o treaptă de cătră alta, na udaciu (în fugă) am ales aceasta de pe urmă, adică lipscănia, și așa ei m'au dat în slujbă la dugheană la un lipscan din București, anume Constandin Nazlîm, rude-nie oareș ce cu Ladă.

La dugheana aceleuia, altă treabă nu făceam, de cit dimineața măturam dugheana, iar peste zi stam în picioare răzamat de părete ca un istucan și dormitam.—Sara însă, după ce mergeam la gazdă, cetiam cărți istoricești asupra cărora începusem a avea o nesățioasă plecare; pe lingă aceea mai slujam și pe calfele (pricacicii) ce era mai înainte de mine intrați în slujbă, iar cite odată mă duceam la mahala în vizită la o fetișoară anume Ecaterina, cu care mă împrietenisem încă de cînd trăia Ladă, unde în acea vreme, ea se afla camar-dineră la cucoană, iar eu ucenic la dascalu Panaioti.

Condițiile cu cari m'au dat epitropii lui Ladă în slujbă la Nazlîm, mie nu mi le au făcut cunoscute, dar nici eu nu îndrăzneau a le întreba de la ei, sau de la dînsul. Știu atita numai, că Nazlîm, nici mă înbrăca, nici mă încălța, ci înbrăcăminteă cit am fost la dînsul, am avut-o din cea făcută de gramaticul Kir Ianachi, iar încălțăminteă, dar, de la calfe pentru slujbele ce le făceam. Și de cite ori pomeniam lui Nazlîm că s'au rupt straele și ciubotele, el tot-deaună tăcea, și începea altă vorbă.

Pe lingă aceasta nici o dată nu mă cerceta pe unde umblu cînd lipsesc de la dugheană, și ce fac, din care a lui slabă priveghere și nebăgare în samă, mai adese ori găseam prilej a vizitarisi pe prietena mea Ecaterina, și a mijloci prin o babă de a face încă cunoștință

cu una cucoana Arghira căreia i să inchina mulți lipscani tineri. Cu toate acestea pot zice, că și lui Nazlîm trebuie să fiu oareș ce îndatorit, pentru că la dînsul în slujbă m'am deprins bine a măsura cu cotu, a cunoaște bunătatea materiilor și a postavurilor, asemenea și aritmetica cu care practică și până acuma mă povățuesc.

Într'o zi Nazlîm, după cererea unui molfluz (banerul) lipscan, anume Petrea Canuș, m'au rinduit la dugheana aceleuia care se deschisese atuncea de supt secestrația (zaprișceniea) creditorilor lui, ca să scutur și să curățesc de painjini și de molii, toată marfa ce era întrinsa nescuturată mai bine de cinci ani.

Această opsărvații (curățire) s'au prelungit de cătră mine câte-va zile de la olaltă, și pentru că numai eu singur încuiam și descuiam acea dugheană, și vedeam întrinsa lucruri de cari închipuiam că dacă pentru slujba ce am întrebuintat cu curățitu, aș căpăta unele la mină, apoi aș cîștiga mai multă intrare și mai de aproape prieteșug cu euconița mea Ecaterina, și poate încă și cu cucoana Arghira, m'am mișcat de înrădăcinatele în mine obiceiuri deprinse la casa moșului maicii mele sulgeriu Fotachi Ciurea, și la a dascălului de la Sibii, și fără a giudeca mai de parte am luat din acea dugheană: un tulpan, o păreche cercei de tunbac, două părechi bușmachii, i cite-va părechi de colțuni pe care le am făcut present, demoazel Ecaterinei, care priimindu-le de la mine cu mare mulțămire, m'au incredințat, înbrățășindu-mă, cum că voiu fi protimisit la dinsa, mai mult de cit alți a ei închinători, și că ușile bunului ei prieteșug, pentru mine tot-deauna vor fi deschise.—Cucoanei Arghira însă nu am putut proftacsi a-i face asemenea îndatorire, din pricină că nu știu de unde, și cum, au aflat ceilalți băeți de la Nazlîm că eu din dugheana bancrutului lipscan am căpătat cită-va marfă fără a-i împărtăși și pe dînsii, și zavistuind prileju acesta, mi-au luat cheile din mină și m'au pîrit la dînsul.

Nazlim într'o dimineață aflind de această istorie, m'au închis într'o casă până sara; atuncea după ce au aprins luminările, au deschis asupra mea giudecată precum se făcea odinioară la Ispania de cătră inviziții cu luminările aprinse. Aceasta au fost încheșată de vre o trei lipscani și de tuspatur epitropii lui Ladà, afară de eforul lor.

Giudecătorii punindu-se la piteă, mă întreba, nu cumva în vremea cit am fost la dugheana lui Nazlim am luat asămenea niscai-va marfă, sau bani și i-am înprăștiet pe la nimfe, precum adese ori obișnuese a face tinerii ce slujesc pe la lipscani.

Eu cu adevărat că din dugheana lui Nazlim nu luasem până atuncea încă nimic și mă îndreptam cătră judecători cu aceasta, însă fiind-că ei mă opărea grozavnic cu vergile, la talpele picioarelor, și imi zicea că dacă voi spune adevăru ce le trebuia lor adică, că am luat marfă, i bani de la Nazlim, mă vor lăsa nebatut, apoi eu ca să scap de usturime, spuneam că am luat și de la dînsu; atuncea unul din trînsii sciea, iar ceilalți iarăș se apuca și mă opărea. În sfîrșit, după ce au văzut că eu nu mai pot grăi, m'au lăsat cîte-va minunte ca să mă resflu, după aceea mi-au dat în mină călămări și hîrtie și mi-au poruncil a scrie grecește (căci alt-feliu nu știem) ce ce unul dintre dînsii imi va dictui.

Din cîte cuvinte am scris în acea nópte imi aduc aminte numai că am pomenit de dieata lui Ladà de marfă și de banii de la Nazlim, altă nu știu nimic.

După ce mi-au făcut această operație, au dat hîrtia scrisă de mine în mîna lui Nazlim, și ei s'au înprăștiet. Iar eu am rămas gios la pămînt în mijlocul casăi până a doua zi și de scîrbă i de rușine m'am bolnăvit și am făcut în casă la Nazlim mai bine de una lună de zile.

După ce m'am însănătoșat, iarăș s'au adunat într'o zi toți epitropii în casă la Nazlim, unde m'au chemat și pe mine, și au început cu blîndeță a-mi

pune înainte toate procazurile ce am făcut, arătînd că au părere de rău că voința lui Ladà, din acele, nu s'au putut împlini asupra mea, adăogînd a zice că eu pe viitorime sînt izgonit din treapta lipscanilor, fără a mai putea vre o dată intra iarăș în aceea. După aceste și alte multe sfătuirii, mi-au făcut întrebare de la ce loc sînt și cum să numesc părinții și familia mea, fiind că eu acolo altă numire nu aveam, fără numai Tudor de la Ladà, sau pe grecește: (o Teodos tu Ladà.

THEODOR VIRNAV.

(Va urma).

(1845).

Nivelul de apă cu supape automate.

Actualmente când un tub de nivel de apă se sparge la o căldare de abur, fie în urma un accident, fie ca o urmare a răcirii repezi, se întîmplă adesea-ori că fochistul are greutate pentru a închide robinetele fără a se expune la grave opăreli. Aceste accidente sunt mai ales dese și periculoase pe locomotive, și pe vapore.

Pentru a se înlătura aceste inconveniente s'a imaginat un nivel de apă cu supape automate, putînd a se aplica direct la căldări de abur, sau pe colone când căldările sunt prevădute.

Acest aparat se compune din două monture **M-M**, cu robinetele lor **R-r**. În aceste monture sunt **E-E'** servind a cuprinde supapele **S-S'** ce se închid din jos în sus și care în timpuri ordinare, în virtutea proprii lor greutateți stau pe șurupurile de vizită **n-n'**.

În centrul șurupurilor **m-m** trece nă vergea rotundă **t**, a cărei extremități inferioare **a** se slîrșește în supapă. Vergeaua e menținută într'una în sus prin tensiunea unui resort **K** și întînsoră sa e asigurată și prin **P**. Pârghiele articulate **L-L'** fac de deșcînde vergeaua **t**, micile șurupuri **v** sunt dopuri de vizită pentru golirea ușoră a canalurilor în cas de astupare.

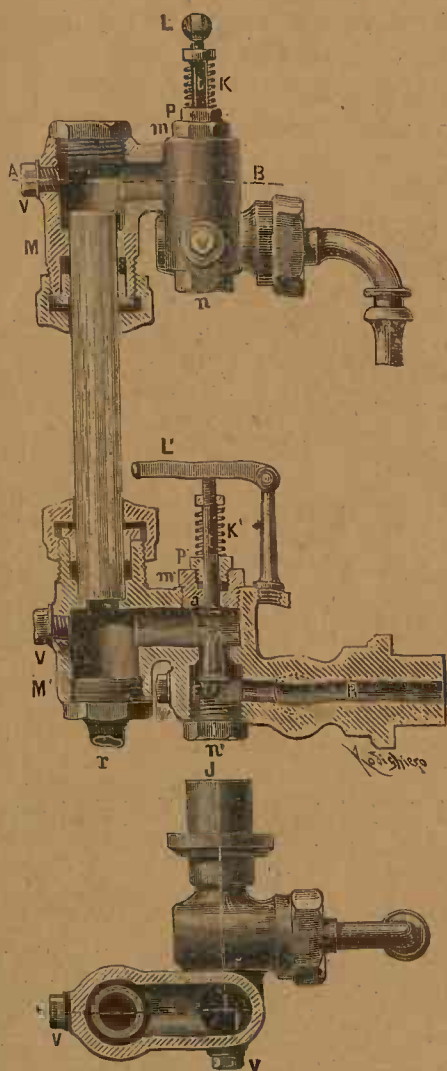
Când tubul de cristal se sparge, curentul apei și al aburului produs prin depresiunea subită face de se închide supapele **S-S'**; deci nu ese nici vapori nici apă, ceea ce permite d'a se închide cu totă ușurința robinetele **R-R'**.

Pentru a se restabili nivelul după ce s'a schimbat tubul de sticlă spart, se deschide robinetele **R-R'**, apoi e d'ajuns d'a apăsa cu pârghiele **L-L'** pe vergelele **t** până ce aceste vergele ating supapele **S-S'**. Imediat apa și aburul intră în tub; supapele cad pe șurupurile **n-n'** prin propria lor greutate. Nivelul de apă al tubului arată nivelul căldărei.

Se stă atunci din apăsarea pe pârghie, vergelele **t'** și reiau pozițiunea lor primitivă împinse

prin presiunea interioară a căldărei și a tensiunii resortului.

Acastă nouă montură de nivel de apă oferă asupra celor-alte următoarele avantaje:

Nivelul de apă cu supapa automată.

Ultimele noutăți de flori.

(Urmare).

Macul-Lalea.

Introdus de d-l Leichtlin, sunt câți-va ani, varietatea de *Papaver glaucum*, pe care forma foarte curioasă a petalelor ei întorse în formă de cupă, a făcut să se numească Macul tulipă sau lalea, se recomandă prin roșul stră-

Macul-Lalea.

1) Ești tot-d'a-una sigur și la fie-care moment de buna funcționare a supapelor: pentru acesta n'ai de cât să deschizi robinetul de curățire (ceea-ce focarul trebuie să facă din timp în timp), supapele se închid imediat; nu ese nici apă nici aburi. Pentru a curăți bine, e d'ajuns d'a apăsa pe pârghia L. Supapele funcționează chiar cu mai puțin de un kilogram presiune.

2) Visita supapelor și curățitul canalelor sunt ușoare, chiar în timpul mergerei și acesta fără nici un risc de opărelă.

3) Toate robinetele sunt cu «presă-etupă» ceea-ce suprimază în un chip complet eșirile de abur ce se produc adesea în toate robinetele căldărilor cu presiunea mare.

lucilor al coloritului și inbelșugarea înfloririi. E uă plantă de primul merit, pentru împodobirea grădinelor în cursul verei.

Macul de Islanda.

Acastă curioasă rasă de Mac cu flórea învolută roșie portocalie, nu se cunoșce încă la noi, e foarte apreciată în Inglitera, unde florile sale tăete fac obiectul unui comerțiu destul de important. E rustică, floriferă, de o cultură ușoră: semănată în Aprilie și plantată în cursul verei, dă în primăvara viitoare uă înfinitate de codițe golașe, înalte de 20 la 30 centimetri, purtând mari și frumoșe flori cu totul învolută, a căror întrebuințare pentru buchete, tapete înflorite și garnituri de apartamente se

va generalisa, negreşit, când meritul acestei frumoase rase va fi mai cunoscut. Varietatea aceasta e de un colorit strălucitor portocaliu vioiu.

Macul de Islanda învult roşu portocaliu

Gloxinia crasifolia « Progresul ».

Varietate obţinută de curînd, a cărei bulbi nu se găsesc pînă acum, cu florile roşii ca cireşele, mărginite cu alb.

Acastă plantă se reproduce d'ajuns prin seminţe.

Gloxinia « Progresul ».

Crăiţa pitică desvöltă „Legiunea de onoare”.

Din toate varietăţile de Crăiţe sau Garoafe de India întrebuinţate pînă acum la decorarea grădinelor, noutatea aceasta e, după părerea noastră, cea mai frumoasă şi mai decorativă. Atingînd d'abea 30 centimetri, foarte compactă, ea formeză bordure ce s'ar crede că sunt tunse cu forfecile, atît sunt de regulate şi se acoperă de la jumătatea lui Iunie pîna ce îngheţă cu o mulţime de flori mari desvöltă, împărţite în 6 sau 8 raze de aur cu maculele mari purpurii

catifelate, de un aspect ast-fel de curios că fiecare floare reprezintă o stea sau o decoraţie.

Crăiţa pitică desvöltă «Legiunea de onoare».

De uă cultură nu se poate mai uşoară, netemându-se nici de secetă, nici de insecte, e uă plantă ce şi va avea locul pretutindeni pentru garnituri de vară.

VILMORIN.

(Va urma).

Întrebuinţarea sărei în economia vitelor.

Studiul chimic al tuturilor ţesăturilor corpului animal dovedeşte cum că clorura de sodiu (sarea gemă, de mare, de bucătărie) se constată ca făcînd tot-d'a-una parte din aceste ţesături precum şi din toate humorile economiei animale.

Clorura de sodiu este un compus format din sodiu şi din clor, în proporţiunile procentuale acestea: sodiu 39,66 şi clor 60,34, în chimie înscriindu-se cu formula Na Cl. Sarea de bucătărie (clorura de sodiu) se topeşte la temperatura de 772°. În 100 de grame de apă se topeşte numai 36 de grame de clorură de sodiu, când apa e la temperatura de 15°; când e la 100°, atunci se disolvă 39 de grame în 100 de apă. Apa sărată cu desăvirşire, nu mai fierbe la 100° ci la 109°.

Acidul clorhidric, este un acid impor-

tant, p $\acute{o}$ te cel mai trebuitor, în sucul stomacului. Acest acid se form $\acute{e}$ z $\acute{a}$ din clorura de sodiu, $\acute{a}$ dic $\acute{a}$ din sare, prin intervenirea unui alt acid: acidul sulfuric. Acidul clorhidric împreun $\acute{a}$ cu pepsina, sunt substan $\acute{t}$ e care schimb forma chimic $\acute{a}$ a alimentelor f $\acute{a}$ c $\acute{a}$ ndu-le solubile (peptone și albumo $\acute{s}$ e) și deci absorbabile.

Clorul trec $\acute{a}$ nd în combina $\acute{t}$ iunea acidului clorhidric, las $\acute{a}$ liber sodiul care intr $\acute{a}$ în constitu $\acute{t}$ iunea sevelui singelui, a bilei, a sucului pancreatic etc. Sodiul din bil $\acute{a}$ și suc pancreatic se combin $\acute{a}$ cu clorul din acidul clorhidric aflat în chym și form $\acute{e}$ z $\acute{a}$ iar $\acute{a}$ și clorura de sodiu, sarea de buc $\acute{a}$ t $\acute{a}$ rie.

Pentru a ne m $\acute{a}$ rgini aci numai, vedem c $\acute{a}$ clorura de sodiu, are un mare rol în digestiunea alimentelor. F $\acute{a}$ r $\acute{a}$ clor nu va fi acid clorhidric în sucul stomacului și deci nu va fi digestiune; f $\acute{a}$ r $\acute{a}$ sodiu nu va fi baz $\acute{a}$ pentru a descompune acidul clorhidric c $\acute{a}$ nd a încetat de a mai fi necesar.

Dup $\acute{a}$ fiziologistul Mialhe, clorura de sodiu înlesne $\acute{s}$ te transform $\acute{a}$ rea unei p $\acute{a}$ r $\acute{t}$ i din fosfatul de potasiu în fosfat de sodiu, care mai mult de c $\acute{a}$ t cel d'nt $\acute{a}$ iu înlesne $\acute{s}$ te darea afar $\acute{a}$ a acidului carbonic din sine prin pl $\acute{a}$ m $\acute{a}$ ni.

Clorura de sodiu mai înlesne $\acute{s}$ te solubilitatea unor alimente. F $\acute{a}$ r $\acute{a}$ ajutorul s $\acute{a}$ rei ele ar fi indigeste și deci v $\acute{a}$ t $\acute{e}$ m $\acute{a}$ t $\acute{o}$ re.

Sarea intr $\acute{a}$ în constitu $\acute{t}$ iunea tuturilor țes $\acute{a}$ turelor și lichidelor corpului apr $\acute{o}$ pe și se g $\acute{a}$ se $\acute{s}$ te în mare cantitate.

Iac $\acute{a}$ dup $\acute{a}$ analiza chimistului agronom Barral, cantitatea ce se g $\acute{a}$ se $\acute{s}$ te la:

Om în momentul na $\acute{s}$ terei:	14 gr.,3	la adult:	307 gr. 5.
Cal	»	»	435 gr. » 4158 gr.
Bou	»	»	220 gr. » 1149 gr. 5.
Oae	»	»	100 gr. » 270 gr.
Porc	»	»	2 gr.,5 » 250 gr. 8.

Raport $\acute{a}$ nd la kilogramul viu vom avea:

Un cal de 450 de kilograme,	con $\acute{t}$ ine	3 kil. 825.
Un bou de aceia $\acute{s}$ i greutate	»	2 kil. 070.
O oae de 50 kilogr.	»	0 kil. 495.
Un porc de 150 kilogr.	»	0 kil. 300.

Plantele și semin $\acute{t}$ ele lor con $\acute{t}$ in de asemenea clorura de sodiu în cantitate variabil $\acute{a}$ dup $\acute{a}$ varietate, dup $\acute{a}$ teren și dup $\acute{a}$ clim $\acute{a}$.

A $\acute{s}$ a 100 kilograme din alimentele urm $\acute{a}$ t $\acute{o}$ re con $\acute{t}$ ine, dup $\acute{a}$ Boussingault:

	In Fran $\acute{t}$ a	In Germania
Fin	255 gr.	402 gr.
Pae de gr $\acute{a}$ u	53 gr.	50 gr.
Pae de orz	—	120 gr.
— de ov $\acute{e}$ z	220 gr.	8 gr.
— de secar $\acute{a}$	—	30 gr.
Ov $\acute{e}$ z (h $\acute{o}$ be)	11 gr.	00 gr.
Orz (h $\acute{o}$ be)	00 gr.	60 gr.

	In Fran $\acute{t}$ a	In Germania
Cartofi	43 gr.	00 gr.
Ghinda	»	3 gr.
Porumb [h $\acute{o}$ be]	urne	00 gr.

Barral calcul $\acute{a}$ nd dup $\acute{a}$ ra $\acute{t}$ iunile alimentare ce primesc animalele în Fran $\acute{t}$ a, constat $\acute{a}$ c $\acute{a}$:

Calul g $\acute{a}$ se $\acute{s}$ te în ra $\acute{t}$ iunea sa pe di:	24 gr.	sare de buc $\acute{a}$ t $\acute{a}$ rie.
Boul	»	8 gr. 3 „ „ „
Oaia	»	2 gr. 1 „ „ „
Porcul	»	2 gr. 6 „ „ „

Sarea luat $\acute{a}$ în natur $\acute{a}$ în cantit $\acute{a}$ ți moderate produce o senza $\acute{t}$ iune pl $\acute{a}$ c $\acute{u}$ t $\acute{a}$, excitant $\acute{a}$, în gura, dup $\acute{a}$ care urm $\acute{e}$ z $\acute{a}$ o saliv $\acute{a}$ țiune abundent $\acute{a}$.

În asemenea doze lucr $\acute{e}$ z $\acute{a}$ minunat de bine și în stomac.

C $\acute{a}$ nd se d $\acute{a}$ în doze mari determin $\acute{a}$ o irita $\acute{t}$ iune mare care adesea ori degener $\acute{e}$ z $\acute{a}$ în congestiuni v $\acute{a}$ t $\acute{e}$ m $\acute{a}$ t $\acute{o}$ re. Mai ales caii, m $\acute{a}$ garii și oile au colici mari și diaree, c $\acute{a}$ nd li se d $\acute{a}$ sare în mai mare cantitate.

Se pretinde de mai mul $\acute{t}$ i agronomi cum c $\acute{a}$ alimentele stricate, ca f $\acute{e}$ nul, paele, gr $\acute{a}$ un $\acute{t}$ ele muceg $\acute{a}$ ite sau furagiile verzi intrate în putrefac $\acute{t}$ ie, date animalelor cu sare nu mai produc nici-o influen $\acute{t}$ $\acute{a}$ v $\acute{a}$ t $\acute{e}$ m $\acute{a}$ t $\acute{o}$ re asupra s $\acute{a}$ n $\acute{e}$ t $\acute{a}$ ței. Ac $\acute{e}$ sta nu este adev $\acute{e}$ rat, doza de sare cu care se recomand $\acute{a}$ a se pres $\acute{a}$ ra aceste alimente (5—10 la 1000 kilogr.) nu p $\acute{o}$ te împedica continuarea procesului de putrefac $\acute{t}$ ie al furagelor în stomacul și intestinele animalelor; tot-d'auna urm $\acute{e}$ z $\acute{a}$ turbur $\acute{a}$ ri grave în digestiune și intoxica $\acute{t}$ iune a animalelor, și nu rare-ori continuarea hr $\acute{a}$ nirii animalelor cu furage putrezite și muceg $\acute{a}$ ite determin $\acute{a}$ avort și m $\acute{o}$ rte.

Sarea în saramur $\acute{a}$ trebuie s $\acute{a}$ strop $\acute{e}$ s $\acute{c}$ ă numai alimentele cari și-au perdut sav $\acute{o}$ rea și od $\acute{o}$ rea din cauza vechimei, sau c $\acute{a}$ nd, din vecin $\acute{a}$ tatea cu vre-un depozit de emana $\acute{t}$ iuni, au c $\acute{a}$ p $\acute{a}$ tat un miros nepl $\acute{a}$ c $\acute{u}$ t. Numai atunci saramura p $\acute{o$ te fi întrebui $\acute{t}$ at $\acute{a}$ cu folos și f $\acute{a}$ r $\acute{a}$ risc.

Am v $\acute{e}$ du $\acute{t}$ c $\acute{a}$ sarea este un aliment absolut trebuitor și c $\acute{a}$ acest aliment se g $\acute{a}$ se $\acute{s}$ te în propor $\acute{t}$ iuni variabile în plante.

În stare natural $\acute{a}$, liber $\acute{a}$, animalele c $\acute{a}$ nd nu g $\acute{a}$ ses $\acute{c}$ în alimente sarea trebuit $\acute{o}$ re jocului fiziologic al organismului lor, ele sunt c $\acute{a}$ l $\acute{a}$ uzite de trebuin $\acute{t}$ $\acute{a}$ și ling p $\acute{a}$ m $\acute{e}$ ntul, petrele, stincele, zidurile vechi cari sunt s $\acute{a}$ rate.

În captivitate animalele nu-și mai pot satisface trebuin $\acute{t}$ e organice și suntem datori s $\acute{a}$ supraveghem aceste trebuin $\acute{t}$ i.

A administra sarea ast-fel dup $\acute{a}$ cum am v $\acute{e}$ du $\acute{t}$ c $\acute{a}$ recomand $\acute{a}$ mare parte din

eonomiști este o greșală gravă care ne compromite interesele și un *non sens* științific. Sarea este un aliment ca și apa. În privința sărei imaginația vătămătoare a mers până a comanda cantitatea de sare ce trebuie să o punem în alimentele animalului în fie-care țară; atunci de ce să nu se cifreze și volumul de apă pe care să-l dăm cu sila animalelor?

Apa li se pune la îndemână, li se lasă la discreție. Alimentele li se lasă la discreție, pe când sarea se pretinde a li se da quotidian anume cantitate. Pentru ce? sunt trebuințele fiziologice tot-d'una aceleași? Se știe cu precizie cantitatea sărei aflate în alimente ca să știm ce să complectăm? Nu variază ore cantitatea sărei în plante de la o localitate la alta și de la o recoltă la alta?

Sarea este o substanță indispensabilă pentru că este un aliment și un condiment, pentru acesta nu înțelegem ca sarea să fie amestecată cu alimentele în anume cantitate.

Mijlocul cel mai înțelept de a da sare animalelor, este de a le-o lăsa la dispoziție în bulgări. Instinctul, trebuința fiziologică, le va dicta cantitatea necesară.

I. ST. FURTUNĂ.

Ultimele noutăți de plante potagere.

(Urmare).

Fasolea ne-ațoasă „Saint-Fiacre“.

ținută în culturile noastre de la Verrières, această fasole urcătoare cu păstarea neațoasă, e, fără îndoială una din cele mai bune și din cele mai productive ce cunoștem. Înaltă și viguroasă, e de o timpurietate mijlocie și dă în tot sezonul bun un număr înșinuit de frumoase păstări, lungi și drepte, cu totul fără ață și fără pergament, adică rămân fragede și cărnoase.

Acastă eșcelentă Fasole merită d'a figura în toate grădinele de legume; bobul său lungăreț e subțire și de culoarea cafelei cu lapte.

Sfecla roșie de Cheltenham.

Acastă frumousă și bună varietate de Sfeclă pentru salată, ce ne vine din Anglita, are rădăcina în formă alungită; are carnea de o culoare roșie ca sângele închisă.

Cele alte varietăți de Sfeclă pentru salată, au mai tot-d'una frunzișul colorat, caracterul deosebit al acestei rase e d'a avea foile de un verde cenșiu, cu nervurile roze.

Fasolea neațoasă „Saint-Fiacre“.

Sfecla roșie de salată de Cheltenham.

Eșcelenta sa calitate o aședă în primul rind al Sfeclilor potagere.

(Va urma).

VILMORIN.

DIN ȘCIINȚA PENTRU TOTI.

Brôșcele țestôse gigantice

din insulele Galapagos.

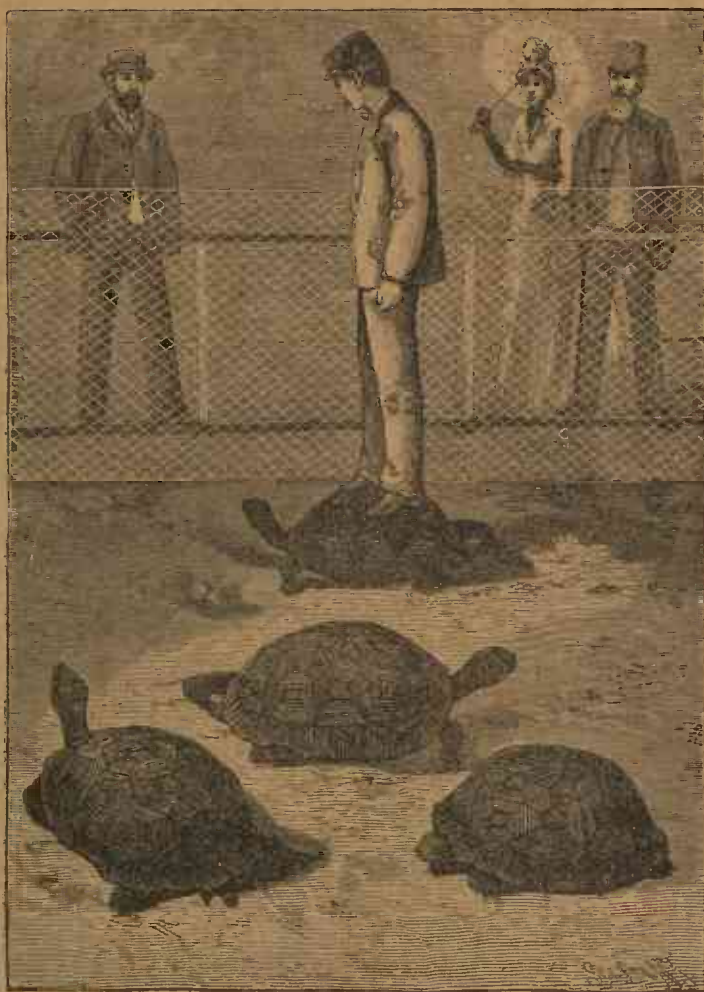

Galapagos insulele, mai mult cunoscute sub numele de *Insulele Brôșcelor țestôse* formează un arhipelag al marelui Ocean mai sub ecuator. Sunt depărtate 700 kilometre la vest de Republica Ecuatorului. Insulele aceste, în număr de 22, sunt sterile și nelocuite; sunt de origine vulcanică. Numai in-

sula Carol are câți-va locuitori în satul *Floriana* cari se nranesc cu deosebire cu giganticele brôșce țestôse ce trăesc în aceste pământuri desolate.

Darwin a dat și el, în lucrările sale, interesante observațiuni făcute asupra acestor reptile. Carnea e bună și succulentă, se poate păstra mai mult timp. Trăesc în societate și se înmulțesc și trăesc mult. De obicei locuesc pe pământ, când pornesc la mare merg în bande organizate și ascultând de șef. Inot în jurul marginii mării cu capul afară. Trăesc linișcite în bande. Femela ouă în nisip la soare și clocesce or-ce ouă. Oule în număr de 7 la 8 sunt bune de mâncat.

Unele asemenea broașce cântăresc 400 kilog.

Brôșcele țestôse gigantice.

și sunt lungi de 2 m. 30. Dabia 8 sau 10 ómeni pot prinde o asemenea broască. Cele mai multe sunt de un metru lungime și pot duce un om, cum reprezintă desenul de mai sus luat în o grădină zoologică ce posedă asemenea gigantice, ce trăiau înainte pe toată suprafața pământului, precum se probéză din resturile fosile ce s'au găsit în atâtea localități.

Boa constrictor.

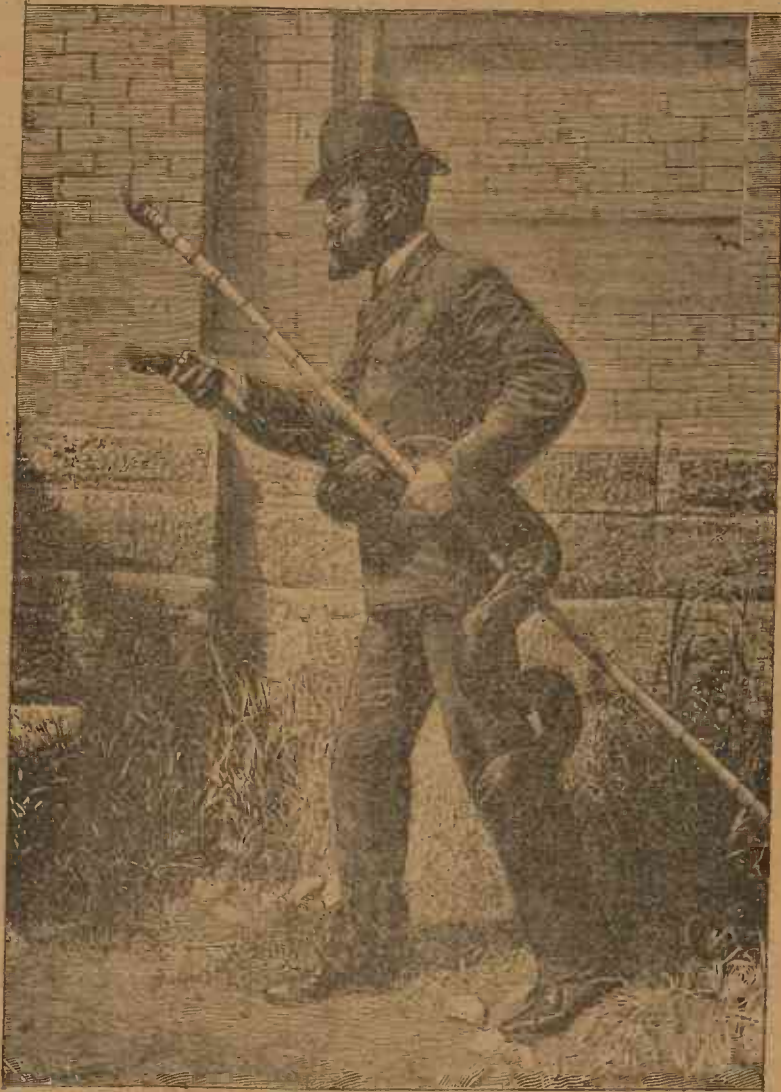
Cea mai teribilă specie de șarpe, nu că e veninos dar e de o putere cărei nu 'i poate rezista nici un animal. Lungimea sa variază de la 7 la 16 metri. Gura e mare și cu dinți tot așa de puternici ca a celor mai mari câni. Corpul cilindric, la mijloc mai gros, capul piramidal

corpul garnisit cu solzi ce se micșorează cu cât se apropie de coadă. Cel mai mare diametru al corpului său e de 50 centimetre.

Cel mai mare e *boa constrictor* care se deosebește prin un lanț de pete mari negricioase alternând cu pete deschise ce se succedă pe toată spinarea, formând desenuri foarte grațioase. De fel din Guyana, locuiește prin prejurul lacurilor, râurilor, mlaștinelor. De o forță musculară enormă, se hrănește mai ales cu gazele, capre și se luptă și cu taurii și tigrii. După ce strivește prada sa și o acoperă cu mult scuipat o înghite după ce a înmuiaț'o și întins'o după

gustul său. Cât ține mistuirea, a întregii părți sau a parte din ea (restul rămânând afara), boa cade în o profundă torpoare și numai foamea 'l redesteptă după zile și săptămâni pentru a redeveni teribil, trece gârlele în not, sare prin stânci, se urcă prin arbori până 'și prinde prada. Câte o dată prinde oamenii, animalele; prin surprindere, stând nemișcat, atârnat pe arbori. E peste putință d'a se putea prinde de cât când mistue, atunci indigenii 'l spintecă, 'i mănâncă carnea și 'și fac încălțăminte și hamuri din pielea lui.

Din punct de vedere anatomic se deosebește

Boa constrictor.

de cei alți șerpi, prin'aceia că în loc de un plămân are duoi, din cari unul mai mic, precând cei alți au unul și un început de al doilea. Figura noastră represintă chipul d'a se lua un boa. Un profesor se riscă la acest primejdios exercițiu în *Central Park Museum*, care posedă un boa destul de măricel, ce a fost în stare grație scuipatului său înmuetor al ôsclor și mușchilor, să mistue o capră.

Boa prin marea sa putere ajunsese a 'i se închina toți locuitorii Americii centrale când fu descoperită. La Mexic era o sală plină de șerpi. *Britisch Museum* din Londra posedă un specimen de piele ce era consacrată de mării preoți ai religiunii mexicane.

Cum paianginii 'și țes pânzele lor.

Eu luern minunat pânza de paiangen și puțin din cetitorii noștri cunosc mijlocul prin care insecta ajunge a țese această subțire rețea. Se știe că firele sunt secretate prin mamele, un fel de filiere pe care animalul le are la partea inferioară a pântecului. Ceea-ce e interesant de cunoscut, e că firul propriu zis e el însuși format prin reunirea unui număr însemnat de alte fire ce se adună pentru a forma unul singur. Aceste fire sunt secrețiunea unei glande. Lichidul înăuntru e moale, dar se usucă îndată ce dă de aer. Formațiunea pânzei

paiangenilor e un fel de fabricațiune de macaroane. Coca din un cilindru împinsă de piston, pe rând ce ese, se usucă la aer : tot așa se formează firurile de paiangen.

Paiangenul de grădină, cenușiu, și face pânza mai tot d'aua verticalmente. Să 'i examinăm lucrarea.

Să luăm uă cracă a unui copac: paiangenul se află în *a*, el lasă să cadă un fir și așeptă ca uă adiere să 'l împingă fie în uă parte sau în ori-ce chip spre a se agăța, lucru ce se întâmplă îndată. Acest fir s'a agățat în *b*, insecta atunci deșcinde în lungul ușorei punte aruncate în vid și agăță un al doilea fir în *e*. Se urcă apoi până în *a* și d'acolo procedă d'asemenea

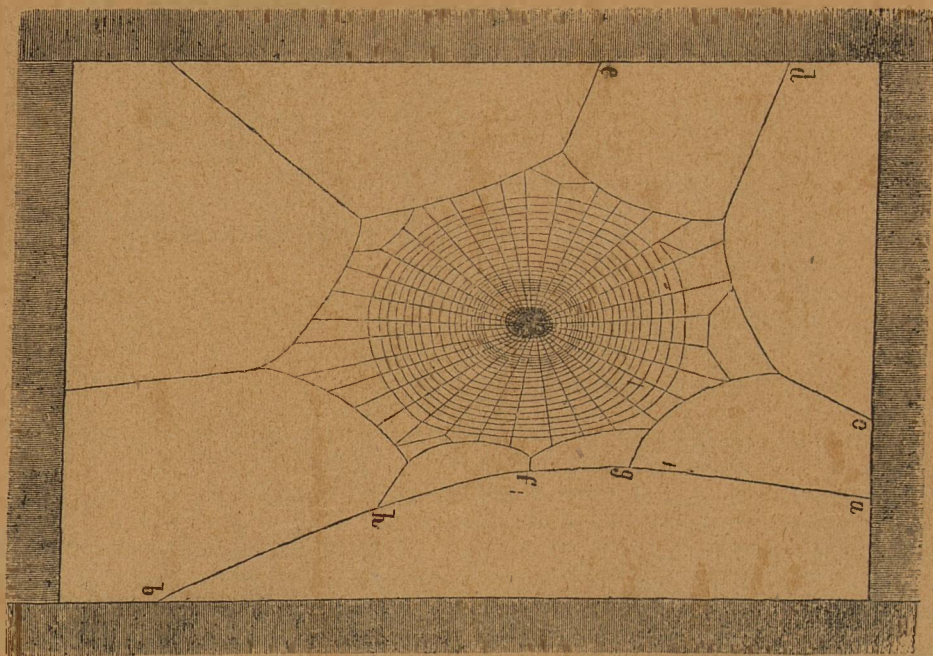
Pânză de paiangen în crângile unui copac.

pentru punctul *e*; îndată ce firul său s'a prins în acest punct, paiangenul se duce a întări această agățare, se urcă către *a*, dar se oprește în drum, agăță un fir și se aruncă în vid, și rămâne suspendat de firul ce depănă până ce s'a pus în contact cu alt punct de rózăm sau cu alt fir; se urcă din nou, se depărtează și reîncepe până ce a construit baza pânzei sale și a stabilit limitele exterioare. El stabilește ast-fel punctele principale și secundare *h*, *g*, *i*, *d*. Odată acestea făcute, în parte spațiul coprins între firele sale în două porțiuni, apoi începând de la centru trage razele, cari au mai același unghi. Apoi începând din centru se întoarce înprejur de-părțându-se pe rând și măsură descriind uă spirală. În toate aceste mișcări, paiangenul secretază într-una firul ce l'egă prin ajutorul picerelor sale.

Câte-o dată întâmpină adevărate dificultăți; ast-fel dupe ce a fixat primul fir *a b* de două foi de viță și dupe ce l'a tras, se urcă în *a* și deșcinde în *e*; acolo lasă să rămâie două sau trei fire, așeptând ca vântul să le ducă în dreapta sau în stânga; în scurt timp, a obținut rezultatul ce căuta, unul e în *d* cel alt în *e*; se urcă până la acest punct și face același lucru pentru a așeza alt fir în *f*; de acolo merge în *g*; acest din urmă punct fixat, se urcă puțin, apoi se aruncă din nou și vine în *h*. Paiangenul a fixat ast-fel heresteaua edificiului său. Se urcă apoi și procedeză tot ca în primul eas pentru a face razele și fondul pânzei sale. În casul ce ne ocupă, o dată pânza făcută, el a strâns firele ce o țin prin ajutorul unei legături *m n*, și, pentru a și întinde pânza sa, a fixat firele *k l*, *k l*, dând ast-fel o mai mare trăinicie construcțiunii sale.

Pânză de paiangen pe foi de viță.

Pânză de paiangen la giurgivéua unei ferestre.

A treia gravură reprezintă deschiderea unei ferestre. Acolo dificultățile de învins sunt puține fiind dat că puntele de rezăm sunt fixe. Din *a* paiangenul s'a dus direct în *b*; apoi urcându-se în *e* a lăsat firele în *d* și *g*, apoi succesivamente în *e*, în *f*, în *h*, și în agățătoarele situate în stînga figurei.

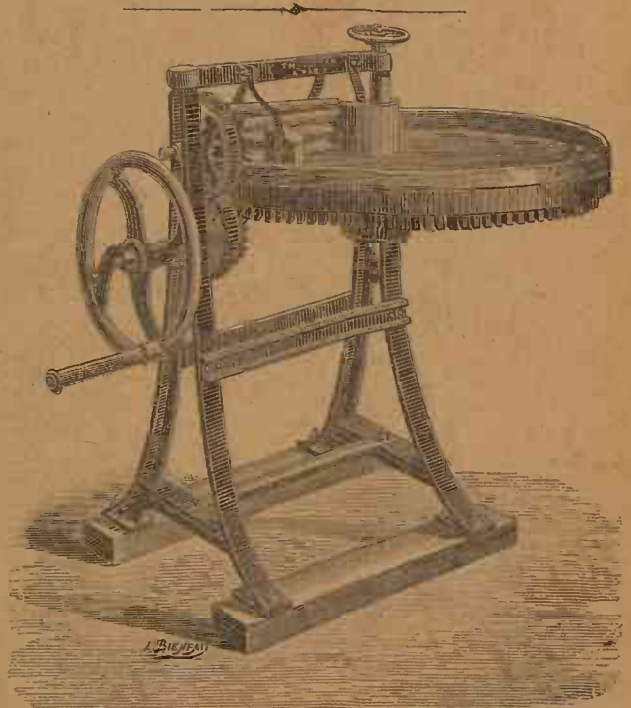
Aceste dispozițiuni luate, i a trebuit să îndindă această primă rețea; a ajuns prin ajutorul unor mici ochiuri în genul celor ce merg și din *h* în *f* și din *l* în *g*. Această lucrare preliminară împlinită, cea mai mare parte e făcută și restul nu e de cât un joc pentru paiangen. E de observat în general că firele servind la menținerea totalității pânzei sunt lipicioase, mai groșe și solide ca cele ce servesc la facerea razelor, și în fine firele făcând spirale sunt mai subțiri și sunt uscate în loc de cleioase ca cele dinți.

Ce răbdare minunată! Ce instinct! Nu numai trebuie să țesă materia trebuincioasă construcțiunii, dar în același timp, trebuie să îndrepteze firele, cu ajutorul picerelor ast-fel ca să nu se ia unele de altele. Și ce îndemănătecie pun bieții paiangeni pentru a învinge dificultățile! Aruncă fire în toate direcțiunile și dupe ce au mers în toate puntele de legare și s'au asigurat de soliditatea lor, ele stabilesc pânza și dupe ce a s'fîrșit'o, au grije a tăia toate firele netrebuincioase, păstrând numai principalele cari servesc spre a ține toată această însemnată lucrare.

Lemnul întrebuițat e frasinul uscat. Înăuntru bătătoarele sunt ast-fel dispuse că se produce repede și bine unt. Sunt destul de elegante.

(Va urma).

TH. PILTER.

Aparat rotativ pentru scursul perfect al untului.

Ultimele noutăți de unelte și mașini

PENTRU
FERME AGRICOLE.

Urmare).

Malaxorul rotativ.

Aceste malaxoare, de braț sau de motoare, sunt mult mai preferabile Malaxoarelor celor obicinuite, când e vorba de o oare-care cantitate de unt de scurs de zer.

Se recomandă mai ales din cauza marelor lor simplități și a extremei lor solidități.

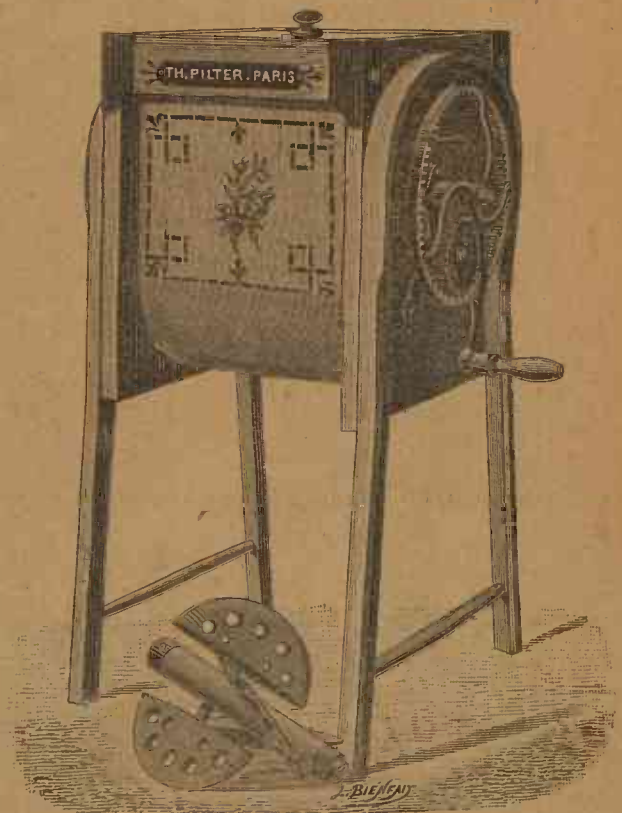
Nu posedă de cât un singur engrenajiu, astfel că se suprimă lanțurile de transmitere a învîrtirei.

Pentru curățit se demonteză cu totul în un minut; ceea-ce e foarte important pentru curățit.

Aceste instrumente pentru amestecul și scursul perfect al untului eșit din putineiuri se construiesc de diferite mărimi.

Micul putineiu de lemn întors.

Dupe cum arată desenul, fundul și cele două laturi longitudinale a le acestui putineiu, sunt formate din o singură bucată de lemn întoarsă.

Micul putineiu de lemn întors.

DISTRACȚIUNE.

BASTONUL.

Monolog în șase poze.

Intră cu bastonul sub braț, d'abia se vede și îi-'l arată din cap cu o mică clipelă de ochiu.

Se apasă pe baston.

Resboinic.

Am cumpărat cu 25 lei acest baston.... dacă cineva va dice că nu face.... a'și răspunde.... ba nu, n'ași dice nimic; sciu bine că e din gelosie....

E neprețuit bastonul meu.... Negustorul ceruse 100 lei.... Tresării de ne-
caz că nu'l pot lua.

In fine 'l luai și acum vai de cel ce mă va ofensa, am mușchi buni.

(Infuriinduse).

Redevine calm.

Privind bastonul cu admirație.

Ei, Domnule, nu cumva te-ai uitat rău la mine. Bagă de seamă, nu'mi e frică de d-ta... nu strig ajutor.

Ajunge Domnule! Te voi învăța să'mi cauți cêrtă! Insolentul.... Ei ce? Negreșit că bastonul face puterea mea.

Efectul bastonului; din un om pacinic a făcut un resboinic!

Hm! 'mi cereți adresa? Salutare cui pricepe!

II. V.